

## LIJST VAN AFKORTINGEN

BBP	Bruto binnenlands product
BIB	Bank voor Internationale Betalingen
BTW	Belasting over de toegevoegde waarde
BVB	Belgische Vereniging van Banken
BVVO	Beroepsvereniging der Verzekeringsondernemingen
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CDV	Controledienst voor de Verzekeringen
CEA	Comité européen des assurances
EC	Europese Commissie
ECB	Europese Centrale Bank
ESR	Europees Systeem van Rekeningen
EU	Europese Unie
HICP	Geharmoniseerde consumptieprijsindex
HST	Hogesnelheidstrein
ICB	Instelling voor Collectieve Belegging
IMF	Internationaal Monetair Fonds
INR	Instituut voor de Nationale Rekeningen
IZW	Instelling zonder winstoogmerk
KMO	Kleine of middelgrote onderneming
MEZ	Ministerie van Economische Zaken
MTA	Ministerie van Tewerkstelling en Arbeid
NBB	Nationale Bank van België
NCB	Nationale centrale bank
NIS	Nationaal Instituut voor de Statistiek
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OPEC	Organisatie van Olie-exporterende Landen
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
UMTS	Universal Mobile Telecommunications System
VS	Verenigde Staten

## CONVENTIONELE TEKENS

–	het gegeven bestaat niet of heeft geen zin
n.	niet beschikbaar
pct.	procent
p.m.	pro memorie
r	raming
v	voorlopig

## DE BELGISCHE ECONOMIE IN 2001

### INLEIDING

Het overzicht van de economische situatie van België voor het lopende jaar heeft tot doel enerzijds verslag uit te brengen over de recente ontwikkelingen en anderzijds de macro-economische prognoses voor te stellen voor het hele jaar 2001.

Het eerste hoofdstuk van dit artikel gaat over de internationale omgeving. Het analyseert eerst het recente conjunctuurverloop, alsook de monetaire en financiële ontwikkelingen in de voornaamste economische zones in de wereld. Vervolgens biedt het een synthese van de lente-prognoses van de internationale instellingen – IMF, OESO en EC – met betrekking tot de groei en de inflatie. De door de diensten van het Eurosysteem opgestelde projecties voor het eurogebied, waarvan de voornaamste resultaten worden gepubliceerd in het ECB-maandbericht van juni, evenals de hypothesen waarop de projecties zijn gebaseerd, werden eveneens in dit hoofdstuk samengevat. Het hoofdstuk wordt besloten met een beoordeling van de risico's die op het ogenblik wegen op de economische vooruitzichten.

De projecties van het Eurosysteem zijn opge maakt in samenwerking met de ECB en de nationale centrale banken. Het Belgische luik ervan komt uitvoerig aan bod in dit artikel. De conjunctuursituatie in België en de ramingen inzake het verloop van het bbp en van de belangrijkste bestedingscategorieën in 2001 worden belicht in hoofdstuk 2. Het derde hoofdstuk gaat over de arbeidsmarkt en de loonkosten. Het volgende hoofdstuk schetst de recente ontwikkelingen en de vooruitzichten inzake inflatie. Het verloop van de overheidsfinanciën wordt beschreven in hoofdstuk 5. Het laatste hoofdstuk stelt de resultaten van de diverse sectoren inzake financieringsvermogen of -behoefte voor, evenals de lopende rekening van de betalingsbalans.

De prognoses betreffende België werden opgesteld aan de hand van de gegevens die op 17 mei 2001 beschikbaar waren.

## 1. INTERNATIONALE OMGEVING

### 1.1 RECENT ACTIVITEITSVERLOOP

Na een expansie die in 1992 was aangevat en waarvan de duur en de kracht sinds het midden van de jaren negentig alle verwachtingen overtrof, nam de activiteit in de Verenigde Staten in het vierde kwartaal van 2000 slechts met 1 pct. toe, het laagste groeicijfer sinds vijf jaar. De groei van de uitvoer en de investeringen vertraagde sterk, maar ook de expansie van de particuliere consumptie liep terug. De vertraging tekende zich het scherpst af bij de informatie-

GRAFIEK 1 – VERTROUWENSINDICATOREN IN DE VERENIGDE STATEN



Bronnen: NAPM (National Association of Purchasing Managers), Federal Reserve.

en communicatietechnologie (ICT) en in de automobielsector.

Deze groeivertraging ging gepaard met een uitgesproken verslechtering van het vertrouwen tijdens de laatste maanden van 2000. De indicatoren van het vertrouwen van de ondernemingen en de gezinnen vertoonden vanaf het begin van dit jaar echter een licht herstel. Volgens een voorlopige raming zou het bbp tijdens het eerste kwartaal van 2001 met 1,3 pct. zijn gestegen. Bovendien kan een verdere vertraging van de activiteit tijdens de volgende maanden niet worden uitgesloten.

In Japan kwam de in het begin van 2000 opgetekende matige opleving van de economie tot stilstand. Na een inkrimping in het derde kwartaal nam de activiteit in het vierde kwartaal van 2000 slechts in lichte mate toe. Dit laatste was toe te schrijven aan de tijdelijke opflakking van de bedrijfsinvesteringen, terwijl de verhoopte herleving van de particuliere consumptie uitbleef.

Aangezien bijna één derde van de Japanse uitvoer bestemd is voor de Verenigde Staten, heeft de vertraging van de Amerikaanse groei in 2001 een relatief belangrijke weerslag op de activiteit in Japan. De verzwakking van de uitvoer in het begin van dit jaar leidde tot een scherpe vermindering van de industriële productie, vooral in de ICT-sector. De afname van het vertrouwen in de beurskoersen. Samen met de deflatoire druk, de toenemende werkloosheid, de ongunstige toestand van de overheidsfinanciën en de politieke instabiliteit droeg die daling bij tot de onzekerheid van de Japanse consumenten.

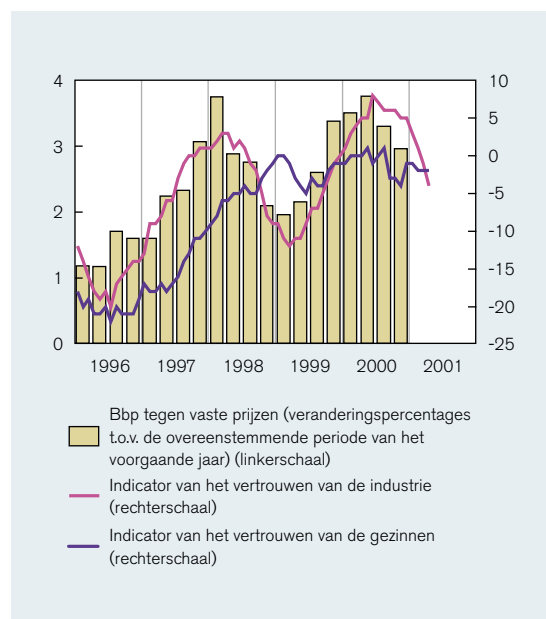
Daarnaast wegen de problemen in de bank- en verzekeringssector, die nog steeds omvangrijke dubieuze vorderingen in portefeuille heeft, door op de economische activiteit in Japan. De Japanse banken blijven tevens kwetsbaar voor eventuele besmettingseffecten ten gevolge van de scherpe daling van de beurskoersen, aange-

zien aandelen vaak een groot deel van hun eigen vermogen uitmaken. In april 2001 kondigde de regering evenwel een nieuw maatregelenpakket aan om de zwakheden van het banksysteem aan te pakken.

In het Eurogebied vertraagde de groei van de economische activiteit na de piek in het tweede kwartaal van 2000. De vertraging was belangrijk in Duitsland, maar het expansietempo verzwakte ook in Frankrijk en Italië. Hoewel de indicator van het vertrouwen van de gezinnen in de meeste landen op een hoog niveau bleef, vertraagde de groei van de particuliere consumptie. Dit kan worden toegeschreven aan het reële inkomensverlies wegens de ruilvoetverslechtering die met name voortvloeide uit de hogere olieprijsen en de zwakkere euro.

Tijdens de eerste maanden van 2001 verslechterde het ondernemersvertrouwen in het eurogebied fors. De vermindering was aanzienlijk in Duitsland en Italië en, in mindere mate, in Frankrijk.

GRAFIEK 2 – RECENT ACTIVITEITSVERLOOP IN HET EUROGEBIED



Bron: EC.

## 1.2 FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN

In de Verenigde Staten heeft de Federal Reserve haar monetaire beleid tijdens de eerste vijf maanden van 2001 aanzienlijk versoepeld. Zij heeft de richtrente voor fed funds immers tot vijf maal toe met 50 basispunten verlaagd en deze aldus teruggebracht van 6,5 pct. tot 4 pct. Hoewel sinds eind 2000 een heroriëntering van het monetaire beleid werd verwacht, wegens voortekenen van een vertraging van de Amerikaanse economie, kreeg zij een uitzonderlijk karakter door de gecumuleerde omvang van de rentedalingen, en door het feit dat twee van de verlagingen plaatsvonden buiten de gewone vergaderingen van het Federal Open Market Committee. De Amerikaanse centrale bank heeft haar rentebeleid vooral gemotiveerd door haar ongerustheid over de lagere rentabiliteit van de ondernemingen, de sterke inkrimping van de investeringsuitgaven en de mogelijke weerslag van de scherpe daling van de beurskoersen op de gezinsconsumptie. Terzelfder tijd heeft zij echter haar vertrouwen herbevestigd in een voortzetting van de sterke groei van de productiviteit.

In Japan heeft de centrale bank, tegen de achtergrond van de verzwakking van het economische herstel dat zich in 1999 en 2000 had ingezet, en van het gevaar voor een uitstraling van de vertraging van de Amerikaanse economie, haar belangrijkste richttarief op 28 februari 2001 met 10 basispunten verlaagd tot 0,15 pct. Vervolgens is zij in de maand maart, door de beslissing om voortaan als operationeel streefdoel de monetaire reserves te hanteren in plaats van de rentetarieven en een liquiditeitsverruimend beleid te voeren tot de inflatie weer positief wordt, omzeggens teruggekeerd tot het nul-rentebeleid dat zij in augustus 2000 had opgegeven.

De Raad van Bestuur van de ECB, van zijn kant, heeft de rente op 10 mei 2001 met 25 basispunten verlaagd, zodat de minimale inschrijvingsrente voor basis-herfinancierings-

transacties werd teruggeschroefd tot 4,5 pct. Wat de eerste pijler van de monetaire-beleidsstrategie van het Eurosysteem betreft, heeft de groei van M3 de in de lente van 2000 begonnen neerwaartse beweging voortgezet; in het eerste kwartaal van 2001 was de M3-groei nog slechts iets hoger dan de referentiewaarde van 4,5 pct. Voorts werd vastgesteld dat die groeicijfers vertekend waren, aangezien ze berustten op een aggregaat M3 waarin sommige door niet-ingezetenen van het eurogebied aangehouden effecten vervat waren, doordat het niet mogelijk was ze in het aggregaat te onderscheiden. Inmiddels konden de aangehouden deelbewijzen van monetaire ICB's uit het aggregaat worden gelicht, waardoor bleek dat de M3-groei beperkter was en sneller terugviel dan aanvankelijk gedacht. Vermits de groei van de kredietverlening aan de particuliere sector ook is vertraagd, hoewel in mindere mate, zijn de risico's voor een opwaartse prijsontwikkeling op middellange termijn uit hoofde van de eerste pijler verdwenen.

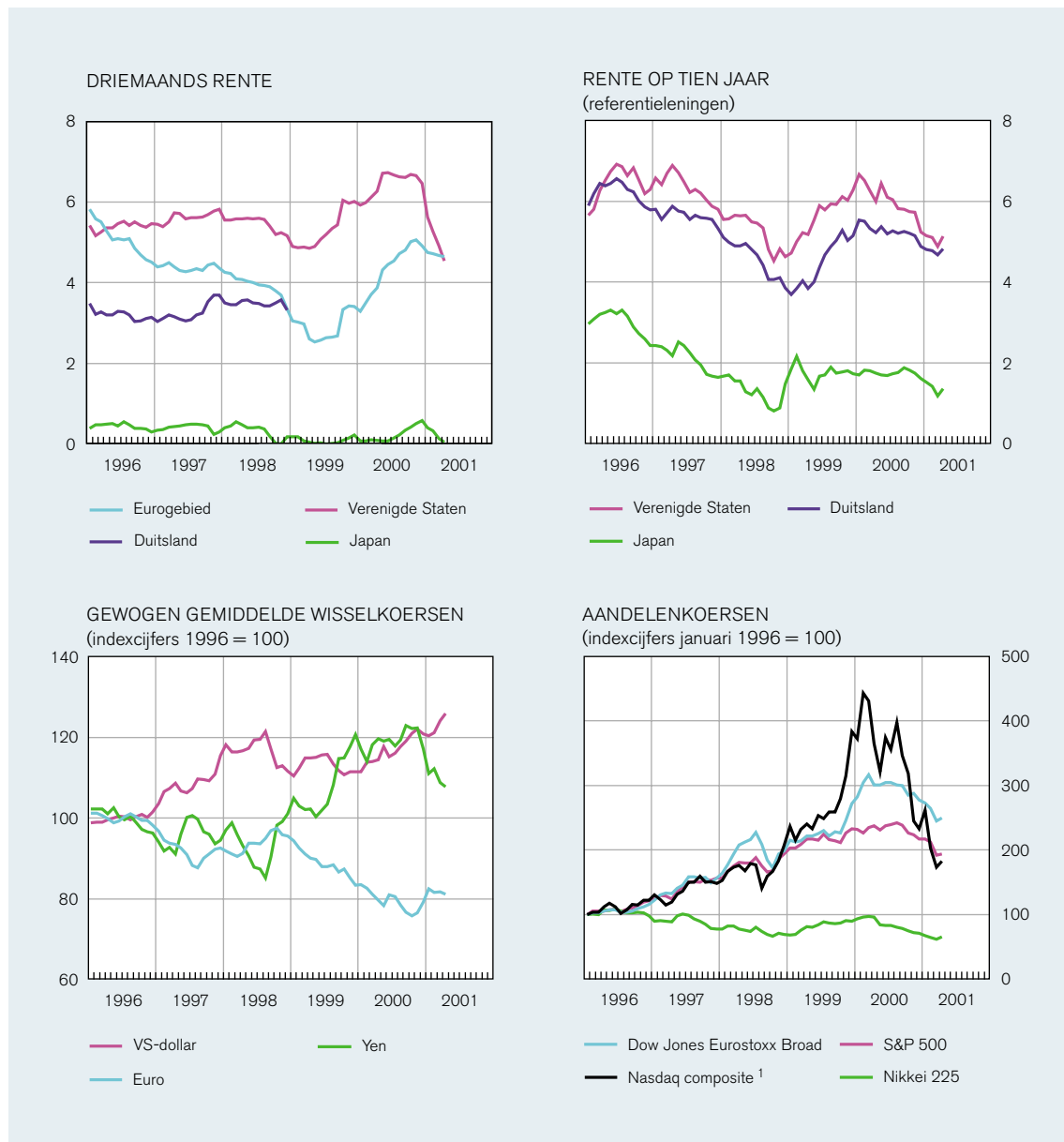
Volgens de informatie met betrekking tot de tweede pijler zijn die risico's verminderd doch niet geheel verdwenen. Zo is de groei op jaarbasis van de geharmoniseerde consumptieprijsindex, die in februari en maart 2,6 pct. en in april 2,9 pct. bedroeg, boven de referentiewaarde op middellange termijn van 2 pct. gebleven, en liet de onderliggende inflatie een stijging optekenen, wat erop wijst dat de onrechtstreekse effecten van de olieprijsstijgingen en van de depreciatie van de euro zich nog doen voelen. Tegen die achtergrond heeft de aangehouden loonmatiging ertoe bijgedragen de druk op de prijzen in te tomen. Hoewel de vooruitzichten voor de economische groei van het eurogebied in 2001 neerwaarts werden herzien als gevolg van de verslechtering van de internationale omgeving, blijven zij volgens de meeste voorspellers nauw aansluiten bij de potentiële groei. Tot slot zijn de indicatoren van het producentenvertrouwen gezakt, terwijl die van het consumentenvertrouwen zich op een hoog peil hebben gehandhaafd.

In de drie belangrijkste wereldeconomieën is de lange-termijnrente, die in december 2000 was teruggelopen, tijdens de eerste vier maanden van 2001 nog licht gedaald. In de Verenigde Staten is het verschil tussen de rente op tien jaar en de driemaands rente in april weer positief geworden : nadat de rendementscurve ge-

durende een groot deel van 2000 en in het begin van 2001 negatief was, vertoont ze thans weer een licht positieve helling. Overigens wees een vergelijking van de rendementen van nominale en geïndexeerde obligaties op een verhoging van de inflatieverwachtingen. In het eurogebied bleven deze echter ongewijzigd.

GRAFIEK 3 – FINANCIËLE ONTWIKKELINGEN IN DE BELANGRIJKSTE ECONOMIEËN

(maandgemiddelden)



Bronnen : BIB, ECB, Reuters, Stoxx Limited, NBB.  
<sup>1</sup> Einde maand.

Op de valutamarkten heeft de koers van de Japanse valuta tijdens de eerste vier maanden van 2001 voluit gereageerd op de nieuwe verslechtering van de groeivoorzichten van de nationale economie. Zo is de yen in effectieve termen tussen december 2000 en april 2001 met 8 pct. in waarde gedaald. In diezelfde periode zijn de euro en de VS-dollar respectievelijk met 2,3 pct. en 4,1 pct. in waarde gestegen. Ten opzichte van de dollar heeft de euro in januari 2001 zijn in de herfst van 2000 ingezette appreciatie voortgezet. In de daaropvolgende maanden is hij opnieuw in waarde gedaald, ondanks de neerwaartse herziening van de groeivoorzichten op korte termijn in de Verenigde Staten en een vermoedelijke handhaving van de groei dichtbij zijn potentieel in het eurogebied. Globaal genomen bevond de koers van de euro tegenover de dollar zich in april 2001 op het peil van december 2000, dat is 4,3 pct. boven zijn bodemkoers van oktober 2000.

De correctie van de aandelenkoersen die in 2000 op gang was gekomen, zette zich gedurende het eerste kwartaal van 2001 door, voordat de Amerikaanse beursmarkten in april weer opveerden, een beweging die werd versterkt door de vierde rentedaling van de Federal Reserve en die werd gevolgd door de Europese beurzen. Zij was bijzonder uitgesproken op Nasdaq, een markt die gespecialiseerd is in zogenaamde technologiewaarden. Deze waarden hebben immers volop de weerslag ondervonden van de lagere investeringsuitgaven van de bedrijven en van de vertraging van de economische groei in de Verenigde Staten. Zo lag de Nasdaq composite-index in april 2001 iets minder dan 60 pct. onder het in de maand februari 2000 gevestigde record. Alle sectoren werden echter door die koerscorrecties getroffen: in april 2001 hadden de belangrijkste Europese en Amerikaanse indexcijfers inderdaad zowat 20 pct. van hun waarde verloren ten opzichte van de in de loop van het jaar 2000 bereikte piek. In Japan, ten slotte, heeft de langzame verslechtering van de beurskoersen die begin

2000 was ingezet, de Nikkei 225-index in april 2001 teruggebracht tot het peil van oktober 1998, waardoor de in 1999 opgetekende winsten werden tenietgedaan.

### *1.3 VOORUITZICHTEN VOOR 2001*

Hoewel de economische situatie erg onzeker was op het ogenblik dat de lenteprognoses van de internationale instellingen voor 2001 werden opgesteld, zijn deze merkwaardig eensgezind. Na een uitzonderlijk krachtige activiteitstoename in 2000, ten belope van 4,8 pct., zou de wereld-economie in 2001 met 3,2 à 3,3 pct. groeien. Al was een zekere afkoeling ten opzichte van de eind 1999 en begin 2000 opgetekende prestaties wenselijk en ook te verwachten, toch lijkt de activiteitsvertraging in de eerste helft van 2001 belangrijker dan aanvankelijk gedacht. Vooral de groeivoorzichten voor de Verenigde Staten werden sinds het einde van vorig jaar verscheidene malen neerwaarts herzien. Het falende herstel van de Japanse economie en een lichte groeivertraging in Europa dragen echter eveneens bij tot het geschetste groeiprofiel van de wereldeconomie.

De overige economieën zouden in 2001 eveneens minder snel groeien dan in 2000. In de opkomende economieën, vooral in de Aziatische landen, zou de groeiverzwakking te maken hebben met het feit dat deze landen belangrijke economische relaties hebben met de Verenigde Staten.

Algemeen wordt aangenomen dat de groeivertraging in de Verenigde Staten slechts van korte duur zal zijn, zodat, met name als gevolg van een accommoderend monetair beleid, de consumptie en de investeringen in de tweede helft van 2001 zouden verstevigen. Ook de geplande versoepeling van het begrotingsbeleid zou kunnen bijdragen tot het herstel. De voor het jaar 2001 verwachte economische groei ligt tussen 1,5 en 1,7 pct., het laagste groeicijfer sinds 1991.

TABEL 1 – LENTEPROGNOSES VAN DE INTERNATIONALE INSTELLINGEN VOOR 2001

(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld)

	IMF		OESO		EC	
	2000	2001	2000	2001	2000	2001
<b>Bbp-volume</b>						
Verenigde Staten .....	5,0	1,5	5,0	1,7	5,0	1,6
Japan .....	1,7	0,6	1,7	1,0	1,7	1,0
Eurogebied .....	3,4	2,4	3,4	2,6	3,4	2,8
<b>Inflatie<sup>1</sup></b>						
Verenigde Staten .....	3,4	2,6	2,4	1,9	3,3	2,7
Japan .....	-0,6	-0,7	-1,2	-0,7	-0,7	-0,3
Eurogebied .....	2,4	2,3	2,2	2,2	2,4	2,3
<b>Werkloosheidsgraad<sup>2</sup></b>						
Verenigde Staten .....	4,0	4,4	4,0	4,6	4,0	4,6
Japan .....	4,7	5,3	4,7	4,9	4,7	4,7
Eurogebied .....	9,0	8,4	9,0	8,3	8,9	8,5

Bronnen: EC, IMF, OESO.

<sup>1</sup> Consumptieprijsindex voor het IMF en de EC, deflator van de particuliere consumptie voor de OESO.<sup>2</sup> In procenten van de beroepsbevolking.

Tegen die achtergrond zou ook de groei van de werkgelegenheid in 2001 afnemen, wat tot uiting zou komen in een lichte toename van de werkloosheid tot om en bij 4,5 pct. van de beroepsbevolking, nadat in 2000 een historisch dieptepunt van 4 pct. was bereikt.

De loonkosten per werknemer zouden in 2001 sterk toenemen en aangezien de groei van de arbeidsproductiviteit zou verminderen, zou de stijging van de loonkosten per eenheid product gestaag oplopen. De inflatie, gemeten aan de hand van de verandering van de consumptieprijzen, zou evenwel teruglopen, onder meer door de stabilisatie van de olieprijsen.

De Japanse economie zou, volgens de vooruitzichten van de internationale instellingen, in 2001 slechts met 0,6 à 1 pct. groeien. Naast de zwakke binnenlandse vraag heeft de uitvoer te lijden onder de groeivertraging van de wereld-economie, in het bijzonder in de Verenigde Staten. Bovendien is de bewegingsruimte om de Japanse economie via het macro-economische

beleid te stimuleren beperkt, aangezien de Japanse centrale bank sinds maart opnieuw een nulrentebeleid voert en de slechte toestand van de overheidsfinanciën geen verder expansief begrotingsbeleid toelaat.

Omdat een herstel van de Japanse economie uitblijft en door de herstructureringen in de ondernemingen zou de werkgelegenheid in 2001 voor het vierde opeenvolgende jaar afnemen, zodat de werkloosheid, naar gelang van de diverse prognoses, zou oplopen tot 4,7 à 5,3 pct. van de beroepsbevolking.

De verwachte algemene conjunctuurvertraging voor het jaar 2001 zou gepaard gaan met een substantiële verzwakking van de groei van de wereldhandel. In 2000 resulteerden de sterke importvraag van de Amerikaanse economie en de olie-uitvoerende landen en het sneller dan verwachte herstel van de opkomende landen van Azië in een uitzonderlijk forse toename van de wereldhandel: gemeten aan de hand van het uitvoervolume bedroeg deze meer dan 12 pct.,

tegen minder dan 5 pct. een jaar eerder. In 2001 zou de groei van de wereldhandel teruglopen tot ongeveer 7 pct.

#### **1.4 PROJECTIES VAN HET EUROSISTEEM VOOR HET EUROGEBIED**

De ECB heeft zopas de economische projecties voor het eurogebied bekendgemaakt<sup>1</sup>. Deze worden gezamenlijk opgesteld door deskundigen van de ECB en de nationale centrale banken van het eurogebied en zijn een van de elementen waarmee de Raad van Bestuur rekening houdt bij zijn evaluatie van de vooruitzichten inzake het prijsverloop en de risico's voor prijsstabiliteit in het kader van de tweede pijler van de monetaire-beleidsstrategie van de ECB. Om de beraadslagingen van de Raad te vergemakkelijken, door de mogelijke gevolgen aan te geven van het onveranderd laten van het monetaire beleid, wordt verondersteld dat de korte rente over de projectieperiode gehandhaafd blijft op hetzelfde peil als bij het opstellen van de projecties. Daardoor verschillen ze van de prognoses van de internationale instellingen, die rekening houden met een reactie van het monetaire beleid.

Bovendien zijn de projecties gebaseerd op een geheel van hypothesen, met name inzake de lange rente, de wisselkoersen en de internationale omgeving. De lange-termijnrente in euro resulteert uit de marktverwachtingen; op het tijdstip van de opstelling van de projecties bedroeg ze 5 pct. en ze zou tot eind 2001 op dat peil blijven. De bilaterale wisselkoersen van de euro werden constant gehouden. De noteringen voor aardolie op de wereldmarkt zouden, overeenkomstig de in de termijncontracten weerspiegelde impliciete prijzen, in de loop van 2001 stabiel blijven. Een vat aardolie van het Brent-type

zou dit jaar gemiddeld 26,5 dollar kosten, dat is een daling met 6,5 pct. ten opzichte van 2000. De inschatting van de internationale omgeving komt in de projecties van het Eurosysteem nagenoeg overeen met die van de andere internationale instellingen. Zo zou de groei van de buitenlandse vraag van het eurogebied teruglopen van 12 pct. in 2000 tot 5,8 pct. in 2001 en zich vervolgens enigszins herstellen.

Volgens die prognoses zou de expansie van de activiteit van het eurogebied vertragen van 3,4 pct. in 2000 tot een groeitempo tussen 2,2 en 2,8 pct. in 2001.

De groeivertraging valt voor een aanzienlijk deel toe te schrijven aan de terugval van de uitvoergroei, ten gevolge van de vertraging van de wereld economie.

Die afname zou gepaard gaan met een zwakkere binnenlandse vraag. De bedrijfsinvesteringen zouden minder snel groeien wegens de verzwakking van de internationale vraag en een matige stijging van de winsten. Het stijgingstempo van de particuliere consumptie zou in 2001 afnemen, zelfs al zou ze nog steeds worden geschraagd door de groei van het reële beschikbare inkomen. Niettemin zou de spaarquote toenemen als gevolg van de minder gunstige werkgelegenheidsvooruitzichten dan tijdens de voorgaande jaren en, in sommige landen, de verminderde vermogenswinsten, of zelfs -verliezen, op de woning- en aandelenmarkten.

In 2001 zou de inflatie, gemeten aan de hand van de geharmoniseerde consumptieprijsindex, tussen 2,3 en 2,7 pct. bedragen, een tempo vergelijkbaar met dat van 2000 (2,4 pct.). De weerslag van de daling van de invoerprijzen zou worden tenietgedaan door een versnelling van de binnenlandse prijzen. Deze vindt haar oorsprong in het verloop van de loonkosten per eenheid product en in de tijdelijke invloed die nog uitgaat van de hoge energieprijzen in 2000 en van de prijsstijging van levensmiddelen, als gevolg van ziektes in de veestapel.

<sup>1</sup> Om vergelijkingen mogelijk te maken is Griekenland in het eurogebied begrepen, zelfs voor de periode vóór 1 januari 2001, de dag waarop het land is toegetreden tot de EMU.



TABEL 2 – PROJECTIES VAN HET EUROSISTEEM

*(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar)*

	Eurogebied		p.m.: België	
	2000	2001	2000	2001
Inflatie (HICP) .....	2,4	2,3 - 2,7	2,7	2,2
Bbp-volume .....	3,4	2,2 - 2,8	4,0	2,6
waarvan :				
Particuliere consumptie .....	2,7	2,2 - 2,6	3,1	2,3
Brutovorming van vast kapitaal .....	4,6	2,3 - 4,5	4,5	2,8
Uitvoer .....	12,2	5,0 - 7,9	11,8	2,9
Invoer .....	10,9	4,9 - 8,3	11,4	2,7

Bronnen: ECB, NBB.

De projecties voor het eurogebied moeten worden beschouwd als het, gegeven de uitgangshypothese, meest waarschijnlijke resultaat. Doch zoals bij alle ramingen kunnen verschillende risico's de uitgetekende scenario's verstoren.

Momenteel kan worden aangenomen dat de belangrijkste onzekerheid de internationale omgeving betreft en meer in het bijzonder het risico dat de groeivertraging in de Verenigde Staten sterker is en langer aanhoudt dan verwacht. Het herstel van de consumptie aldaar zou getemperd kunnen worden door negatieve vermogens-effecten, ten gevolge van de vorig jaar opgetekende daling van de beurskoersen, die zich zou kunnen doorzetten indien de winstverwachtingen van de beursgenoteerde bedrijven zouden verslechteren. De kans is ook groot dat de gezinnen in die omstandigheden minder geneigd zouden zijn nieuwe schulden aan te gaan om de expansie van hun bestedingen te handhaven. Het herstel van de investeringen zou ook kunnen uitblijven mocht de laatste groeifase tot overinvesteringen hebben geleid.

Daarnaast bestaat er enige onzekerheid omtrent de verschillende transmissiekanalen waarlangs een zwakkere internationale omgeving een weer-

slag kan hebben op zowel de vraag als het aanbod in het eurogebied. Naast de directe effecten via de handel kan de economie eveneens getroffen worden via het effect op de beurskoersen ten gevolge van de globalisering van de financiële markten of via de invloed op de investeringen en de rentabiliteit van Europese ondernemingen die dochterondernemingen hebben in de Verenigde Staten. Bovendien kan de voortdurende negatieve berichtenstroom over de internationale omgeving het vertrouwen bij de ondernemingen en de gezinnen van het eurogebied aantasten.

Voor de inflatie blijven de risico's in evenwicht. Een zwakker dan verwachte groei zou kunnen leiden tot een minder sterke prijsstijging. Daarentegen brengen een minder gunstige ontwikkeling van de olieprijs en een grotere weerslag van de ziekten die de veestapel treffen een risico van hogere inflatie op korte termijn met zich.

## 2. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

### 2.1 OVERZICHT

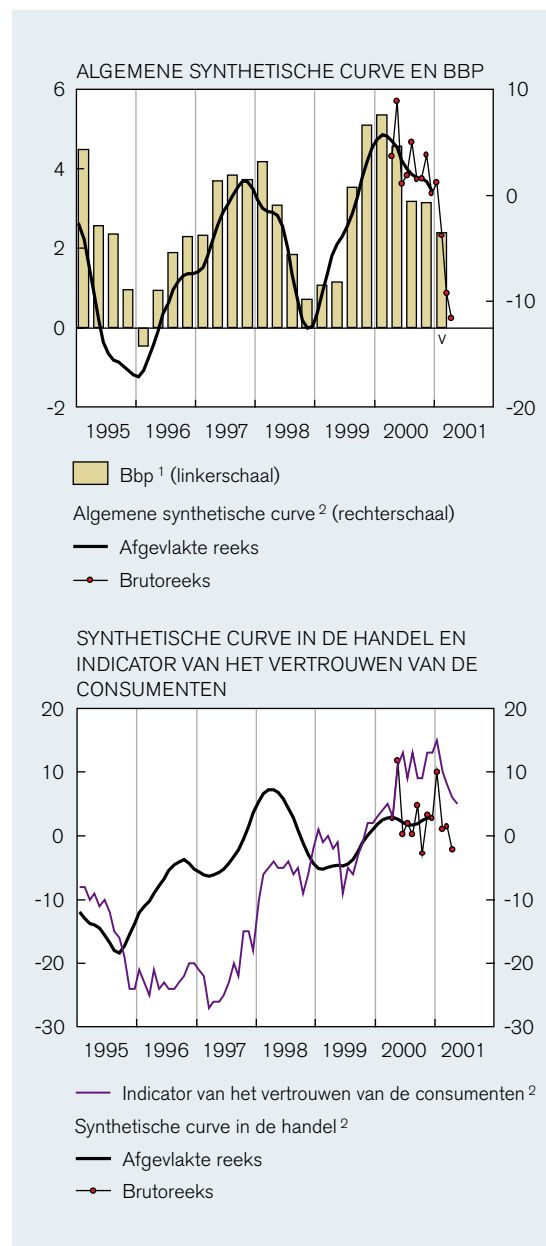
Nadat de economische activiteit in de tweede helft van 1999 en het eerste kwartaal van 2000 uitzonderlijk dynamisch was geweest, met een gemiddelde kwartaal-op-kwartaalgroei, uitgedrukt op jaarbasis, van meer dan 5 pct., is de groei van het bbp-volume afgenomen tot gemiddeld 1,5 pct. tijdens de volgende twee kwartalen. Uitgedrukt ten opzichte van het overeenstemmende kwartaal van het voorgaande jaar, wat het belang van incidentele veranderingen van het ene tot het andere kwartaal afzwakt, is de verandering van het bbp op jaarbasis teruggelopen van 5,4 pct. in het eerste kwartaal van 2000 tot 3,2 pct. Deze vertraging heeft de spanningen ingeperkt die uiteindelijk zouden zijn opgetreden indien de bedrijvigheid was blijven groeien tegen een tempo dat de mogelijkheden van de economie ver oversteept.

In het vierde kwartaal van 2000 is het bbp op jaarbasis met zowat 5 pct. gestegen in vergelijking met het voorgaande kwartaal, dit is sterker dan algemeen werd verwacht. Op dat ogenblik bedroeg de bezettingsgraad van de productiecapaciteit in de verwerkende nijverheid 84,7 pct., een evenaring van het record dat in het begin van 2000 werd opgetekend.

Volgens de eerste « flash »-ramingen van het INR is de kwartaalgroei van het bbp in het eerste kwartaal van 2001 teruggelopen tot 2 pct. De algemene synthetische conjunctuurindicator van de Bank, van zijn kant, is vanaf februari sterk teruggelopen. Deze terugval, die zich hoofdzakelijk in de verwerkende nijverheid heeft voorgedaan, zou vooral te maken hebben met de verwachte verslechtering van de internationale omgeving. Volgens deze indicator zou de verzwakking van de activiteit zich in de loop van het jaar dan ook voortzetten. Deze zou echter tijdelijk zijn, rekening houdend met het geleidelijke herstel op de uitvoermarkten dat tegen het einde van het jaar verwacht wordt. Bovendien

zou de particuliere consumptie krachtig blijven, als gevolg van een aanzienlijke toename van het reële beschikbare inkomen en de verwachte verlaging van de fiscale heffingen. De synthetische indicator van het vertrouwen in de handel is trouwens vanaf begin 2000 stabiel gebleven, op

GRAFIEK 4 – RECENTE CONJUNCTUURINDICATOREN MET BETREKKING TOT BELGIË



Bronnen : INR, NBB.

<sup>1</sup> Veranderingspercentages tegen vaste prijzen ten opzichte van het overeenstemmende kwartaal van het voorgaande jaar.

<sup>2</sup> Seizoengezuiverde gegevens.

een niveau boven zijn lange-termijngemiddelde. Het consumentenvertrouwen van zijn kant is gedurende de eerste maanden van 2001 gedaald, voornamelijk als gevolg van een verslechtering in de beoordeling van de algemene economische situatie. Daarentegen hebben de consumenten de beoordeling van hun financiële situatie slechts licht neerwaarts bijgesteld.

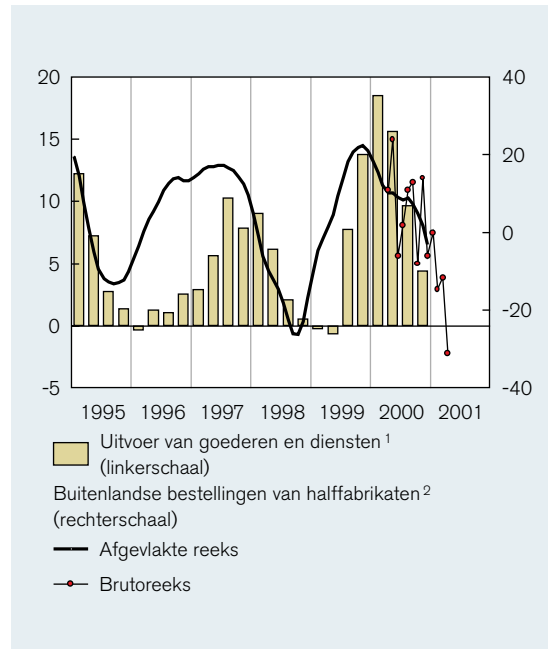
Al bij al, rekening houdend met de voor de internationale omgeving gehanteerde hypothesen en de voor het eurogebied verwachte ontwikkelingen, zou het bbp in 2001 met 2,6 pct. toenemen, tegen 4 pct. vorig jaar. Uiteraard gelden de in het vorige hoofdstuk aangehaalde risico's met betrekking tot het eurogebied echter ook voor België. Aangezien het neerwaartse risico's betreft voor de activiteit, zou de groeivertraging in België, ingeval ze zich daadwerkelijk zouden voordoen, sterken zijn of langer duren dan verwacht.

## 2.2 VERWACHTE ONTWIKKELINGEN VAN DE VOORNAAMSTE BESTEDINGSCATEGORIEËN

De groei van de buitenlandse afzetmarkten zou in 2001 sterk vertragen en zou de toename van het uitvoervolume van goederen en diensten drukken, wat wordt bevestigd door het minder gunstige oordeel van de bedrijfsleiders over het verloop van de buitenlandse bestellingen van halffabrikaten. Hoewel de daling van de invoer in het eurogebied iets beperkter zou zijn dan in andere delen van de wereld, zou de groei van de uitvoermarkten van België dit jaar met meer dan een derde inkrimpen ten opzichte van 2000. Tevens zouden de Belgische exporteurs, in de veronderstelling dat de wisselkoers van de euro tijdens de projectieperiode stabiel blijft, in tegenstelling tot vorig jaar geen additioneel prijsvoordeel meer genieten in vergelijking met hun concurrenten buiten het eurogebied.

Bovendien wordt het stijgingspercentage van de uitvoer over geheel 2001 gedrukt door het in

GRAFIEK 5 — UITVOER EN BUITENLANDSE BESTELLINGEN VAN HALFFABRIKATEN



Bronnen: INR, NBB.

<sup>1</sup> Veranderingspercentages tegen vaste prijzen ten opzichte van het overeenstemmende kwartaal van het voorgaande jaar.

<sup>2</sup> Enquête in de verwerkende nijverheid, seizoengezuiverde gegevens.

2000 opgetekende exportprofiel. Zo zou de groei van de uitvoer van goederen en diensten slechts 2,9 pct. bedragen, tegen 11,8 pct. in het voorgaande jaar.

Ondanks de verslechtering van de vooruitzichten voor de buitenlandse vraag zou de stijging van de bedrijfsinvesteringen slechts licht vertragen, namelijk van 4,6 pct. in 2000 tot 4,1 pct. in 2001. De vertraging van de binnenlandse vraag zou immers beperkt zijn. Bovendien zouden de mogelijkheden tot interne financiering voor de ondernemingen dit jaar, als gevolg van een bevredigende rentabiliteit, nog gunstig uitvallen, terwijl de financieringsvoorwaarden voor het opnemen van krediet recentelijk versoepeld werden. De stijging van de rente op investeringskredieten die in 1999 was ingezet, kwam immers tijdens het vierde kwartaal van 2000 tot stilstand en maakte tijdens het eerste kwartaal van dit jaar plaats voor een daling. Volgens de

kwartaalenquête van de Bank is de bezettingsgraad van de productiecapaciteit in de verwerkende nijverheid in de loop van het eerste kwartaal van 2001 weliswaar teruggevallen, nadat eind vorig jaar een piek werd bereikt. Het huidige peil blijft echter hoger dan het gemiddelde dat werd opgetekend in de jaren 1995 tot 2000, toen de bedrijfsinvesteringen een uitzonderlijk dynamische component van de groei vormden.

De gemiddelde jaarlijkse groei van de particuliere consumptie zou teruglopen van 3,1 pct. in 2000 tot 2,3 pct. in 2001. Die vertraging houdt geen verband met de groei van het reële beschikbare inkomen, die integendeel zou versnellen van 2 tot 2,7 pct.; dat laatste is meer dan de stijging van de consumptie. Aldus zou de spaarquote van de particulieren, na een ononderbroken daling sinds 1994, in 2001 toenemen tot 15,7 pct. van het beschikbare inkomen, tegen 15,4 pct. in 2000. Die toename zou de onvrijwillige verlaging van de spaarquote compenseren, waarmee de particulieren medio vorig jaar, toen

de olieprijsen zeer hoog waren, gedeeltelijk hun koopkrachtverlies trachtten op te vangen. Ondanks die tijdelijke daling van de spaarquote was de consumptie zeer zwak in het tweede en derde kwartaal van 2000. Deze laatste was in het vierde kwartaal weer aangetrokken en, rekening houdend met de gunstige vooruitzichten inzake de inkomens van de gezinnen – zowel voor de komende maanden als op langere termijn – zou deze dynamiek zich in de loop van 2001 moeten handhaven.

Het primaire inkomen van de particulieren zou in 2001 met 4,9 pct. toenemen, zijnde een veranderingpercentages dat iets lager is dan dat van 2000 (5,1 pct.). De lonen en salarissen, die meer dan twee derde van het primaire inkomen vertegenwoordigen, zouden zoals in 2000 met ongeveer 5 pct. toenemen; de werkgelegenheidscreatie zou weliswaar vertragen, zoals toegelicht in het volgende hoofdstuk, maar dat wordt gecompenseerd door een snellere stijging van het gemiddelde loon per persoon, voornamelijk in de overheidssector.

**TABEL 3 – BBP EN BELANGRIJKSTE BESTEDINGSCATEGORIEËN TEGEN PRIJZEN VAN 1995**

(veranderingspercentages ten opzichte van het voorgaande jaar)

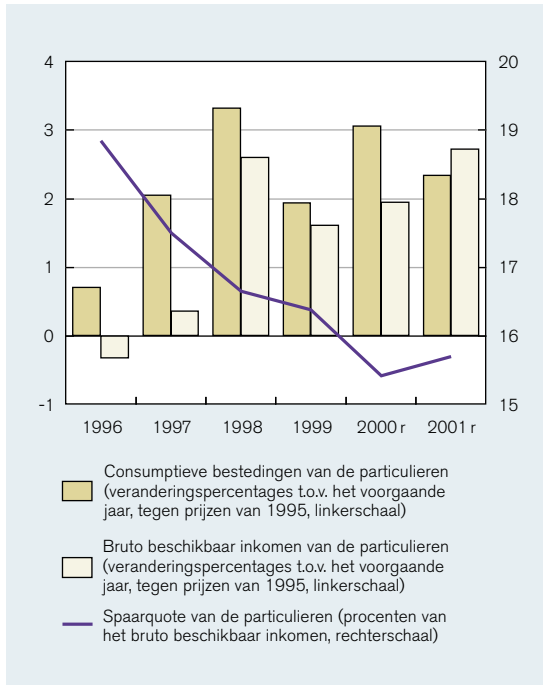
	1996	1997	1998	1999	2000	2001 r
Consumptieve bestedingen van de particulieren ..	0,7	2,1	3,3	1,9	3,1	2,3
Woongebouwen .....	-4,0	4,9	2,3	0,1	2,8	2,8
Overheidsbestedingen .....	1,7	0,3	1,4	4,5	2,5	1,3
Consumptieve bestedingen .....	2,4	0,1	1,4	3,4	2,0	2,1
Investeringen .....	-6,8	3,0	0,6	19,8	7,6	-7,9
Brutovorming van vast kapitaal door de ondernemingen <sup>1</sup> .....	3,8	7,8	5,9	4,8	4,6	4,1
Voorraadwijziging <sup>2</sup> .....	-0,2	0,0	0,6	-0,7	0,3	0,0
Totaal van de binnenlandse bestedingen .....	0,9	2,6	3,9	2,1	3,4	2,4
Uitvoer van goederen en diensten .....	1,2	6,7	4,4	5,2	11,8	2,9
Invoer van goederen en diensten .....	0,8	5,7	6,5	4,5	11,4	2,7
Netto uitvoer van goederen en diensten <sup>2</sup> .....	0,3	0,9	-1,2	0,7	0,8	0,3
Bbp .....	1,2	3,4	2,4	2,7	4,0	2,6

Bronnen: INR, NBB.

<sup>1</sup> Inclusief de zelfstandigen en de instellingen zonder winstoogmerk ten dienste van de huishoudens.

<sup>2</sup> Bijdrage tot de verandering van het bbp.

GRAFIEK 6 – CONSUMPTIEVE BESTEDINGEN, BESCHIKBAAR INKOMEN EN SPAARQUOTE VAN DE PARTICULIEREN



Bronnen: INR, NBB.

De inkomens uit vermogen van de gezinnen, die in nominale termen met 3,8 pct. zouden toenemen, zouden groeien tegen een tempo dat nauw aansluit bij dat van vorig jaar. Aan de ene kant zou de toename van de rente-inkomens bescheiden blijven, aangezien het rendement van de langlopende activa zou blijven dalen terwijl dat van de kortlopende activa zou stijgen, maar veel minder sterk dan in 2000. Aan de andere kant zou de stijging van de ontvangen dividenden blijven aanhouden, als gevolg van de forse toename in het beschikbare inkomen van de ondernemingen in 2000.

Het inkomen van de eigenaars-ondernemers en het bruto-exploitatieoverschot van de gezinnen zouden in 2001 beide met zowat 5 pct. stijgen. In het eerste geval zou deze toename het gevolg zijn van de aanhoudende groei van de activiteit.

In het geval van het bruto-exploitatieoverschot van de gezinnen is het de stijging van de huurprijzen die aan de oorsprong zou liggen van de toename.

De door de particulieren aan de andere sectoren gestorte overdrachten zouden minder snel stijgen dan het primaire inkomen, met name omdat de in april 2000 ingevoerde vermindering van de sociale bijdragen in 2001 over een volledig jaar uitwerking heeft, en wegens de geleidelijke afschaffing van de aanvullende crisisbijdrage. De door de particulieren ontvangen overdrachten van hun kant zouden met 4,3 pct. stijgen, dit is een veel sterkere toename dan het jaar voordien. Het nominale beschikbare inkomen van de particulieren zou in 2001 in totaal met 5 pct. groeien, na een stijging met 4,5 pct. vorig jaar.

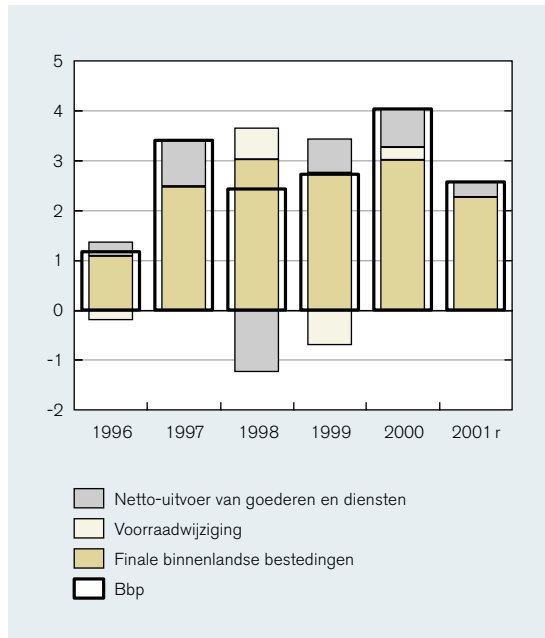
De investeringen in woongebouwen zouden in 2001, net als vorig jaar, in reële termen met 2,8 pct. toenemen.

De consumptieve bestedingen van de overheid, van hun kant, zouden naar volume met 2,1 pct. groeien, dat is ook vrijwel evenveel als in 2000. Na twee jaren met een, als gevolg van in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen uitgevoerde werkzaamheden, zeer stevige groei, zouden de overheidsinvesteringen in 2001 met zowat 8 pct. afnemen. Dit is ook deels toe te schrijven aan desinvesteringen als gevolg van de verkoop van gebouwen.

In totaal zou de bijdrage van de finale binnenlandse vraag aan de groei van het bbp afnemen van 3 pct. in 2000 naar 2,3 pct. in 2001. Deze terugval kan evenwel voor een belangrijk deel verklaard worden door de vermindering van de investeringen van de lokale overheid. Bovendien is de hierboven aangehaalde vertraging in de particuliere consumptie in 2001 voornamelijk een gevolg van tijdelijke factoren, die met name verband houden met de hoge olieprijs van vorig jaar. Gelet op het voorgaande zou de binnenlandse vraag in België dit jaar krachtig blijven.

GRAFIEK 7 — BIJDRAGE VAN DE BESTEDINGS-COMPONENTEN AAN DE GROEI VAN HET BBP

(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar)



Bronnen: INR, NBB.

De toename van de invoer van goederen en diensten zou terugvallen van 11,4 tot 2,7 pct., onder de gezamenlijke invloed van een vertraging in de uitvoer en in de finale binnenlandse vraag, en een kleinere bijdrage van de voorraadwijzigingen. De netto-uitvoer van goederen en diensten zou in 2001 derhalve een positieve bijdrage tot de groei leveren, ten belope van ongeveer 0,3 pct., dat is minder dan de helft van de bijdrage die vorig jaar werd opgetekend.

### 3. ARBEIDSMARKT EN LOONKOSTEN

#### 3.1 ARBEIDSMARKT

In overeenstemming met het verloop van de activiteit zou de situatie op de arbeidsmarkt zich in de loop van dit jaar gunstig blijven ontwikkelen, zonder evenwel de uitzonderlijke prestaties van

2000 te evenaren. Terwijl het binnenlandse arbeidsvolume, dat overeenstemt met de som van de door alle in België werkzame personen gepresteerde uren, vorig jaar met 1,9 pct. is gestegen, zou het in 2001 blijven groeien, doch tegen een bescheidener tempo van 1 pct. Het groeitempo van de binnenlandse werkgelegenheid in termen van werkzame personen zou op zijn beurt zakken van 1,8 pct. in 2000 tot 1,4 pct. in 2001, wat nog bijna 57.000 extra arbeidsplaatsen vertegenwoordigt. De verzwakking van de groei van het aantal werkenden zou bijgevolg minder uitgesproken zijn dan die van het volume arbeidsuren. Het verschil tussen deze twee grootheden wordt bepaald door het verloop van het gemiddelde aantal gepresteerde uren per werknemer, dat op zijn beurt afhangt van de omvang van de deeltijdse arbeid, de conventionele arbeidsduur en de tijdelijke werkloosheid. Naast een verdere uitbreiding van de deeltijdarbeid zouden de ondernemingen door de voor 2001 voorziene vertraging van de economische activiteit voor hun werknemers vaker een beroep moeten doen op tijdelijke werkloosheid, wat verklaart waarom het arbeidsvolume minder snel stijgt dan de werkgelegenheid.

De werkgelegenheidscreatie zou vooral ten goede komen aan loontrekkenden in de particuliere sector, waarvan het aantal zou toenemen met 2,1 pct., of 54.000 eenheden. Het arbeidsvolume in deze categorie zou echter slechts met 1,6 pct. toenemen, na weliswaar een recordgroei van 2,8 pct. in 2000.

Ondanks de aanhoudende groei van de werkgelegenheid in de afgelopen jaren blijft België gebukt gaan onder een belangrijke structurele handicap: de werkgelegenheidsgraad, dat is de verhouding tussen het aantal werkzame personen en de bevolking op arbeidsleeftijd, blijft er onder het niveau van de belangrijkste buurlanden. In 1999, het laatste jaar waarvoor gegevens op Europese schaal beschikbaar zijn, was de totale werkgelegenheidsgraad voor België 59,3 pct., terwijl deze ratio 62,1 pct. bedroeg voor de EU in haar geheel. Dit verschil kan

TABEL 4 – ONTWIKKELINGEN OP DE ARBEIDSMARKT

(jaargemiddelden, veranderingspercentages ten opzichte van het voorgaande jaar, tenzij anders vermeld)

	1997	1998	1999	2000	2001 r
<b>Werkgelegenheid</b>					
Arbeidsvolume <sup>1</sup>					
Binnenlands arbeidsvolume .....	0,3	0,9	0,8	1,9	1,0
Totaal arbeidsvolume loontrekkenden .....	0,6	1,4	1,2	2,4	1,3
Arbeidsvolume loontrekkenden in de particuliere sector .....	0,7	1,7	1,3	2,8	1,6
Werkzame personen					
Binnenlandse werkgelegenheid .....	0,8	1,2	1,3	1,8	1,4
Totale gesalarieerde werkgelegenheid .....	1,0	1,7	1,6	2,3	1,8
Gesalarieerde werkgelegenheid in de particuliere sector .....	1,1	2,0	1,7	2,6	2,1
<b>Werkloosheid</b>					
Niet werkende werkzoekenden <sup>2</sup> .....	-15,5	-28,3	-35,2	-35,1	-22,1
Geharmoniseerde werkloosheidsgraad <sup>3</sup> .....	9,4	9,5	8,8	7,0	6,7
<b>Bevolking</b>					
Bevolking op arbeidsleeftijd .....	0,0	0,0	0,1	0,2	0,5
Beroepsbevolking <sup>4</sup> .....	0,3	0,4	0,3	0,8	0,8

Bronnen: Eurostat, INR, NIS, MTA, RVA, NBB.

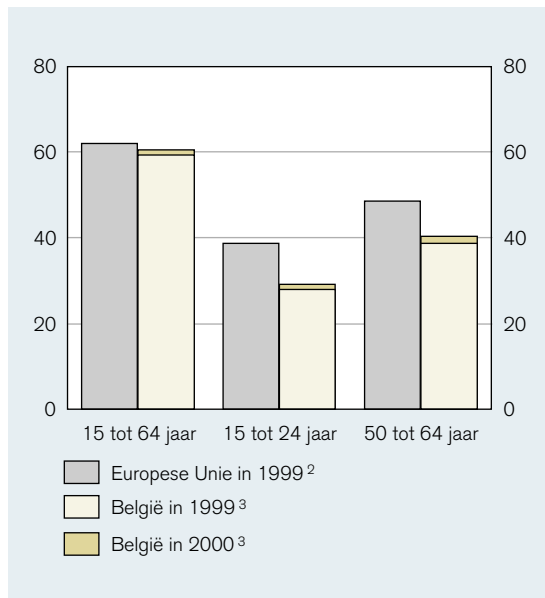
<sup>1</sup> Het arbeidsvolume stemt overeen met het aantal voltijdse equivalenten, vermenigvuldigd met de conventionele arbeidsduur op jaarbasis en gecorrigeerd om rekening te houden met de niet-gepresteerde uren van de werknemers die tijdelijk werkloos zijn.<sup>2</sup> Verandering in duizenden eenheden van het aantal administratieve werklozen, inclusief de werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen evenals de andere niet-werkende werkzoekenden die verplicht of vrij ingeschreven zijn.<sup>3</sup> Aantal werklozen uitgedrukt in procenten van de beroepsbevolking.<sup>4</sup> De beroepsbevolking is gelijk aan de som van de nationale werkgelegenheid, die bestaat uit de binnenlandse werkgelegenheid en het saldo van de grensarbeiders, en de niet-werkende werkzoekenden.

onder meer worden verklaard door aanzienlijk minder tewerkgestelden in de jongste en oudste leeftijdsgroepen. Bij de jongeren tussen 15 en 24 jaar was de werkgelegenheidsgraad in België in 1999 28 pct., tegenover 38,7 pct. voor het geheel van de lidstaten. Wat de leeftijdsgroep van 50 tot 64 jaar betreft, bedroegen deze ratio's respectievelijk 38,7 en 48,6 pct. Deze verschillen in werkgelegenheidsgraad zijn toe te schrijven aan talrijke specifieke kenmerken, zowel economische als socioculturele. Tegen de achtergrond van de economische groei, waarbij in bepaalde segmenten van de arbeidsmarkt spanningen beginnen op te duiken, is een relatief tekort aan arbeidskrachten een rem op het ontwikkelingspotentieel van de Belgische economie.

De werkgelegenheidsgraad is in 2000 weliswaar blijven stijgen, zowel in het totaal (60,5 pct.) als voor de jongeren (29,1 pct.) en de ouderen (40,4 pct.), maar bij gebrek aan recente vergelijkbare informatie voor de andere landen van de EU is het niet mogelijk te bepalen of de relatieve positie van België is verbeterd. Dit neemt niet weg dat de werkgelegenheidsgraad nog ver verwijderd is van de voor 2010 vooropgestelde doelstelling van 70 pct., die tijdens de Europese Raad van Lissabon werd aangenomen en zelfs van de tussentijdse doelstelling van 67 pct. voor het jaar 2005, die in maart laatstleden werd bepaald tijdens de top van Stockholm. Op die laatste top werd daarenboven besloten tegen 2010 in de EU te streven naar een gemiddelde werkgelegenheidsgraad van 50 pct.

GRAFIEK 8 — WERKGELEGENHEIDSGRAAD<sup>1</sup> IN DE EU EN IN BELGIË

(percentages)



Bronnen: Eurostat, NIS.

<sup>1</sup> Aantal werkzame personen in een leeftijdscategorie uitgedrukt in procenten van de bevolking van deze leeftijdscategorie.<sup>2</sup> Gegevens in het tweede kwartaal.<sup>3</sup> Jaargemiddelden.

voor de leeftijdscategorie van 55 tot 64 jaar, wat voor België ook een grote uitdaging vormt.

Tegen die achtergrond heeft de overheid recentelijk haar Nationaal Actieplan voor de Werkgelegenheid voorgesteld dat elke EU-lidstaat jaarlijks aan de Europese Commissie dient voor te leggen. Dit plan beschrijft de reeds van kracht zijnde programma's, evenals de geplande werkgelegenheidsmaatregelen, teneinde onder meer te voldoen aan de op Europees niveau vastgestelde doelstellingen. Daartoe behoren maatregelen die in het bijzonder gericht zijn op de leeftijdscategorieën met een geringe werkgelegenheidsgraad.

Zo is de wet betreffende de startbanen voor jongeren, ook bekend als het « Rosetta-plan », in april 2000 in werking getreden, en verving ze het systeem van jongerenstages. Een jaar later

werkten zowat 50.000 personen in het kader van een overeenkomst van dit type, dat is 33.000 meer dan het aantal personen tewerkgesteld onder het vorige stelsel. Het plan is in eerste instantie gericht op werkloze jongeren van minder dan 25 jaar, tijdens de periode van zes maanden na het verlaten van de school. Een jaar na de inwerkingtreding vertegenwoordigden deze laatste 30 pct. van de werknemers die in het kader van dat plan werden aangeworven. Bovendien werd 40 pct. van de overeenkomsten afgesloten door jongeren die als laaggeschoold worden beschouwd, omdat ze niet beschikken over een diploma van hoger secundair onderwijs. Het is echter moeilijk om de werkelijke weerslag van dit programma op de werkgelegenheid in te schatten, vermits sommige van die aanwervingen ook zonder de hulp van het plan zouden hebben plaatsgevonden, terwijl andere ten koste gingen van bestaande arbeidsplaatsen. De wet werd trouwens aangepast om ze efficiënter te maken voor laaggeschoolde jongeren, die doorgaans het moeilijkst werk vinden. De werkgever genoot reeds een extra vermindering van de sociale-zekerheidsbijdragen bij aanwerving van dergelijke laaggeschoolde jongeren. Voor deze laatsten wordt de tewerkstelling tijdens de duur van de overeenkomst gelijkgesteld met een periode van werkloosheid, wat recht geeft op aanvullende verminderingen op de werkgeversbijdragen ingeval van indienstneming na afloop van de overeenkomst.

Andere maatregelen zijn afgestemd op werknemers aan het einde van hun loopbaan. Met name op het gebied van organisatie van de arbeidstijd werd er in februari 2001 een collectieve overeenkomst afgesloten binnen de Nationale Arbeidsraad. Dit akkoord bepaalt dat de werknemers van ouder dan 50 jaar tot het pensioen zullen kunnen kiezen voor halftijds werk of voor een werkweek van vier dagen, en daarbij een compenserende vergoeding zullen ontvangen. Bovendien zouden de aangekondigde hogere verminderingen van de sociale bijdragen ontslagen van personen van 58 jaar en ouder moeten helpen voorkomen en zouden ze de



indienstneming van ouderen kunnen aanmoedigen. Tot slot zal speciale aandacht worden besteed aan de opleiding van oudere werknemers.

Het Nationale Actieplan voor de Werkgelegenheid omvat nog andere initiatieven. Globaal genomen zullen de inspanningen op het vlak van opleiding worden opgevoerd, met de nadruk op een herwaardering van permanente vorming. Voorts zouden maatregelen ter bevordering van de mobiliteit van de arbeidskrachten moeten bijdragen tot het oplossen van lokale discrepanties tussen de vraag naar en het aanbod van arbeid die recentelijk in bepaalde segmenten van de arbeidsmarkt zijn opgetreden. Tot slot zouden maatregelen om de beroepsloopbaan en het gezinsleven met elkaar in overeenstemming te brengen een hogere participatiegraad van vrouwen op de arbeidsmarkt kunnen bevorderen.

Wat het arbeidsaanbod betreft, verwacht men een verhoging van de beroepsbevolking met 0,8 pct. in de loop van dit jaar, dat is evenveel als in 2000. Deze toename is gedeeltelijk het gevolg van een grootscheepse regularisatie van inwijkelingen zonder papieren op het Belgische grondgebied. Zo zou de toestand van nagenoeg 45.000 buitenlanders tegen het einde van dit jaar zijn geregulariseerd. Sommige van hen hebben de arbeidsmarkt reeds betreden, vermits zij reeds mogen beginnen te werken zonder hun verblijfsvergunning af te wachten. De kandidaten wier regularisatieaanvraag reeds werd goedgekeurd, werden automatisch in het nationale bevolkingsregister opgenomen. Anderen zullen daar in de loop van het jaar bijkomen en zouden zo de geregistreerde bevolking op arbeidsleeftijd in 2001 uitzonderlijk doen aangroeien met 0,5 pct.

De ramingen van de geharmoniseerde werkloosheidsgraad zijn recentelijk neerwaarts herzien als gevolg van de publicatie van nieuwe resultaten van de permanente enquête naar de arbeidskrachten. Op basis van deze peiling, die door het NIS wordt uitgevoerd bij een staal van

gezinnen in België, bedraagt de geharmoniseerde werkloosheidsgraad in 2000 7 pct. Dit jaar zou het aantal niet-werkende werkzoekenden verder afnemen, namelijk met 22.000 eenheden. Deze nieuwe daling zou de werkloosheidsgraad op 6,7 pct. van de beroepsbevolking brengen.

### 3.2 LOONKOSTEN

De loonkosten per uur in de ondernemingen zouden in 2001 iets sneller stijgen dan in het voorgaande jaar, voornamelijk als gevolg van de hogere indexeringen. Bovendien zullen de structurele verminderingen van de werkgeversbijdragen, die de groei van de loonkosten in 2000 gevoelig hadden gedrukt, dit jaar een kleiner matigend effect, ten opzichte van het voorgaande jaar, uitoefenen.

Terwijl de invloed van de inflatie op de lonen in 2000 nog werd getemperd door het gebruik van de gezondheidsindex als referentie en de vertragingen in de verschillende indexeringsmechanismen, zou die weerslag dit jaar groter zijn. De gezondheidsindex steeg in 2000 trager dan de totale consumptieprijsindex, wat vooral toe te schrijven was aan de forse stijging van de brandstofprijzen, die grotendeels uit de gezondheidsindex zijn weggelaten. Het tegengestelde effect zou zich voordoen in 2001, als gevolg van de gemiddeld minder hoge olieprijs dan vorig jaar. Zo worden de indexeringen van de lonen in de ondernemingen in 2001 geraamd op 2,5 pct., terwijl de consumptieprijs zouden stijgen met 2,2 pct.

In april 2000 zijn aanzienlijke lastenverlagingen van kracht geworden waardoor de eerste stappen van het in 1999 opgestelde meerjarenplan voor de structurele vermindering van de werkgeversbijdragen voor de sociale zekerheid versneld zijn uitgevoerd. Dit systeem van structurele lastenverlagingen vervangt de vroegere Maribelsteun en de maatregel voor de lage lonen, en behelst forfaitaire bijdrageverminderingen die

TABEL 5 – VERMINDERINGEN VAN DE BIJDAGEN VOOR DE SOCIALE ZEKERHEID<sup>1</sup>

(miljoenen euro's)

	1997	1998	1999	2000	2001 r
<b>Werkgeversbijdragen</b> .....	<b>1.386</b>	<b>1.651</b>	<b>1.988</b>	<b>3.058</b>	<b>3.614</b>
Structurele verminderingen .....			1.057	2.266	2.780
Maribel .....	491	649	173		
Lage lonen .....	362	379	98	3	15
Sociale Maribel .....	5	50	241	278	315
Startbanen .....				74	48
Strijd tegen de werkloosheidsvallen .....				12	12
Andere .....	528	573	419	425	444
<b>Werknemersbijdragen</b>					
Vermindering voor de lage-loontrekkers .....				150	183

Bronnen: RSZ, NBB.

<sup>1</sup> Bedrag van de verminderingen ten opzichte van de in het kader van het algemene stelsel verschuldigde bijdragen, op transactiebasis.

relatief belangrijker zijn voor de lagere lonen. In 2001 zullen deze verminderingen, in tegenstelling tot in 2000, gedurende heel het jaar doorwerken in de loonkosten. Zodoende zouden ze oplopen tot 2,8 miljard euro, tegen 2,3 miljard euro in 2000. De lastenverlichting in het kader van het « sociale Maribel »-programma waarin bijdrageverminderingen worden gekoppeld aan arbeidsduurverkortingen en banencreatie in de socioculturele sector, de gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening, zou in 2001 315 miljoen euro bedragen, tegen 278 miljoen euro in 2000. In totaal zouden de verminderingen van werkgeversbijdragen in 2001 zowat 3,6 miljard euro of 3,5 pct. van de totale loonsom uitmaken en de groei van de loonkosten per uur met 0,6 procentpunt drukken.

De omvang van de conventionele loonsverhogingen is voor dit jaar vooralsnog moeilijk in te schatten vermits nog niet alle sectorale onderhandelingen zijn afgerond. Niettemin kan een voorzichtige raming worden gemaakt aan de hand van partiële informatie over de reeds afgesloten sectorale akkoorden en de loonnorm. De sociale partners hebben in december vorig jaar immers een centraal akkoord gesloten waarin

een groeimarge voor de loonkosten per uur over de periode 2001-2002 werd overeengekomen. Op basis van berekeningen van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven werd deze groeimarge op 6,4 pct. gesteld, met een maximum van 7 pct. in sectoren met uitermate gunstige prestaties, waarvan 0,4 pct. weliswaar slechts uitzonderlijk en eenmalig mag zijn. Uitgaande van die marge, de verwachte indexeringen en de gewoonlijk opgetekende loondrift kan de ruimte voor de conventionele loonsverhogingen geraamd worden. Deze verhogingen zullen waarschijnlijk zwaarder doorwegen in 2002 dan dit jaar. Een aantal onderhandelingen is immers nog aan de gang en de reeds afgesloten akkoorden voorzien vaak in belangrijker verhogingen in 2002 dan in 2001, bijvoorbeeld in de textielsector. Er zij bovendien opgemerkt dat sommige akkoorden, zoals in de metaalsector, expliciet enige ruimte laten voor loonsverhogingen op bedrijfsniveau. Al bij al zouden de CAO-loonstijgingen dit jaar ongeveer 0,8 pct. bedragen.

Rekening houdend met andere factoren, zoals de loondrift die voortvloeit uit veranderingen in de werkgelegenheidsstructuur – onder meer als gevolg van beleidsmaatregelen die het mogelijk

maken de creatie te stimuleren van banen die minder productief en dus lager betaald zijn, zoals het startbanenplan – en loonsverhogingen die door de ondernemingen kunnen worden toegekend bovenop de sectorale CAO-loonstijgingen, zouden de loonkosten per uur in de ondernemingen dit jaar toenemen met 3,3 pct., tegen 2,5 pct. in 2000.

De geraamde versnelling van de groei van de loonkosten per uur in 2001 wordt niet weerspiegeld in het verloop van de loonkosten berekend per voltijds equivalent en per werknemer. Het verschil tussen de loonkosten per uur en die per voltijds equivalent is moeilijk te ramen omdat gegevens over gepresteerde overuren schaars zijn. Het verschil wordt geraamd op basis van wijzigingen in de contractuele arbeidsduur van voltijdwerkers en het verloop van de tijdelijke werkloosheid. In 2000 hebben werknemers, vooral als gevolg van de hoogconjunctuur, heel wat meer uren gewerkt dan in 1999, waar

door de loonkosten per voltijds equivalent sneller stegen dan die per uur. Dit jaar zou het aantal gewerkte uren per voltijds equivalent lichtjes terugvallen, zodat de loonkosten per voltijds equivalent iets trager zouden groeien dan de loonkosten per uur. Derhalve zouden de loonkosten voor een voltijdwerker even snel groeien als vorig jaar, te weten met 3,1 pct. per jaar. Het verschil tussen de loonkosten per voltijds equivalent en die per werknemer wordt geraamd aan de hand van het verloop van het aandeel van deeltijdwerkers in de totale werkgelegenheid en de gemiddelde contractuele arbeidsduur van een deeltijdwerker tegenover die van een voltijdwerker. De groei van de deeltijdarbeid zou aansluiten bij de trend van de vorige jaren, zodat de toename van de loonkosten per werknemer 0,3 procentpunt lager zou uitvallen dan de groei van de loonkosten per voltijds equivalent. De loonkosten per werknemer, evenals die per voltijds equivalent, zouden aldus even snel stijgen als vorig jaar.

TABEL 6 – LOONKOSTEN IN DE ONDERNEMINGEN<sup>1</sup>

(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar)

	1997	1998	1999	2000	2001 r
<b>Loonkosten per uur</b> .....	<b>3,3</b>	<b>2,2</b>	<b>2,8</b>	<b>2,5</b>	<b>3,3</b>
Verhogingen als gevolg van :					
Indexeringen .....	1,5	1,2	1,1	1,5	2,5
CAO-loonstijgingen .....	0,2	0,7	0,5	1,3	0,8
Aan de overheid betaalde sociale-zekerheidsbijdragen van de werkgevers <sup>2</sup> .....	0,4	-0,2	-0,2	-0,9	-0,6
Overige <sup>3</sup> .....	1,1	0,5	1,3	0,5	0,6
<i>Verandering in de werktijd per voltijds equivalent<sup>2</sup></i>	<i>-0,1</i>	<i>0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>0,5</i>	<i>-0,2</i>
<b>Loonkosten per voltijds equivalent</b> .....	<b>3,1</b>	<b>2,3</b>	<b>2,8</b>	<b>3,1</b>	<b>3,1</b>
<i>Verandering in de deeltijdarbeid<sup>2</sup></i> .....	<i>-0,2</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,4</i>	<i>-0,3</i>
<b>Loonkosten per werknemer</b> .....	<b>2,9</b>	<b>1,9</b>	<b>2,4</b>	<b>2,7</b>	<b>2,8</b>
<i>Productiviteit per werknemer<sup>4</sup></i> .....	<i>3,4</i>	<i>1,3</i>	<i>1,5</i>	<i>2,7</i>	<i>1,1</i>
<b>Loonkosten per eenheid product</b> .....	<b>-0,5</b>	<b>0,6</b>	<b>0,8</b>	<b>0,0</b>	<b>1,7</b>

Bronnen : INR, MTA, NIS, RVA, NBB.

<sup>1</sup> Particuliere en overheidsondernemingen.

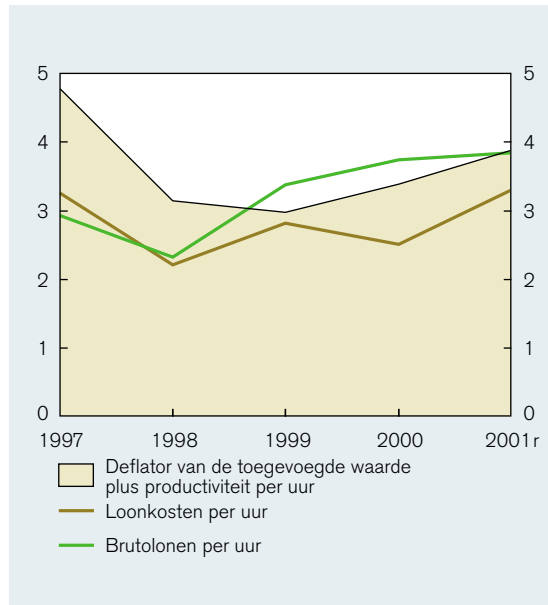
<sup>2</sup> Bijdrage tot de verandering van de loonkosten.

<sup>3</sup> Deze rubriek omvat verhogingen als gevolg van loonstijgingen toegekend op het niveau van de ondernemingen, bovenop de sectorale collectieve overeenkomsten, de andere dan aan de overheid betaalde sociale bijdragen, de loondrift en vergissingen en weglatingen.

<sup>4</sup> Toegevoegde waarde tegen vaste prijzen per werknemer.

**GRAFIEK 9 — LOONKOSTEN, BRUTOLONEN, DEFLATOR VAN DE TOEGEVOEGDE WAARDE EN PRODUCTIVITEIT<sup>1</sup>**

(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar)



Bronnen: INR, NIS, RVA, NBB.

<sup>1</sup> Loonkosten en brutolonen per uur, deflator van de toegevoegde waarde en toegevoegde waarde tegen vaste prijzen per gewerkt uur in de ondernemingen.

De vertraging van de economische groei zet een rem op de toename van de arbeidsproductiviteit. Het verloop van die productiviteit is immers voor een deel cyclisch: in perioden van grote vraag stijgt de productie per werknemer en niet alleen omdat deze meer uren werken. Berekend als de verandering van de reële toegevoegde waarde per werknemer zou de productiviteitstoename in de ondernemingen dit jaar terugvallen tot 1,1 pct., na een uitzonderlijke stijging met 2,7 pct. vorig jaar. Hierdoor zouden de loonkosten per eenheid product, na een periode van relatieve stabiliteit, met 1,7 pct. toenemen. Deze toename zou gepaard gaan met een snellere groei van de deflator van de toegevoegde waarde in de ondernemingen, die 2,2 pct. zou bedragen in 2001, tegen 1,1 pct. in 2000. Indien men aanneemt dat voor een arbeidsmarkt in evenwicht het lange-termijnverloop van de loonkosten dat van de productiviteit en de inflatie, gemeten aan de hand van de deflator van de toegevoegde waarde van de ondernemingen,

zou moeten weerspiegelen, heeft het recente verloop van de nominale loonkosten in België dit principe over het algemeen gerespecteerd. De twee vorige onderhandelingsrondes, voor de periodes 1997-1998 en 1999-2000, hebben geleid tot loonkostenstijgingen die minder groot waren dan de som van de productiviteitswinsten en de toename van de deflator van de toegevoegde waarde. Ook de bijdrageverminderingen hebben in de periode 1999-2000 een belangrijke rol gespeeld, zoals blijkt uit het verloop van de brutolonen ten opzichte van de loonkosten.

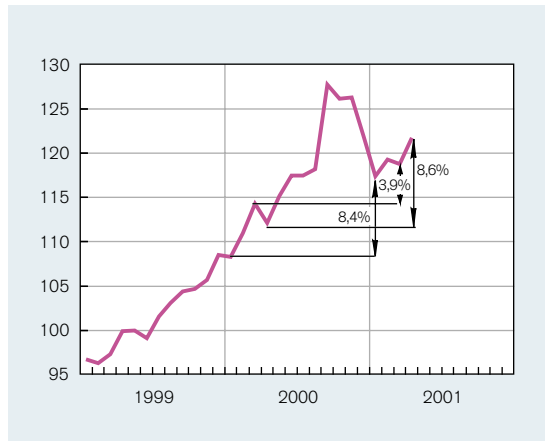
Het redelijke verloop van de loonkosten heeft de laatste jaren bijgedragen tot een vertraging van de substitutie van arbeid door kapitaal in het productieproces en tot een gunstige ontwikkeling van de werkgelegenheid. Het is belangrijk dat de sociale partners blijven getuigen van waakzaamheid en vastberadenheid om elk risico op een ontsporing te vermijden.

#### 4. PRIJZEN

Nadat de aan de hand van de HICP gemeten inflatie in september 2000 was opgelopen tot 3,9 pct., viel ze in de daaropvolgende maanden aanzienlijk terug. Tijdens de eerste drie maanden van 2001 is ze verder gedaald tot 2,2 pct. in maart, maar in april veerde ze opnieuw op tot 2,9 pct. Dit onregelmatige verloop van de jongste maanden is in de eerste plaats toe te schrijven aan de energieprijzen. Parallel met de internationale noteringen voor ruwe aardolie bereikte de energiecomponent in de HICP in de periode september-november 2000 een piek, waarna hij in december terugviel. Vanaf januari 2001 waren de gemiddelde energieprijzen opnieuw enigszins opwaarts gericht, vooral ingevolge het vertraagde effect dat het prijsverloop voor ruwe aardolie uitoefent op de consumptieprijzen voor gas en elektriciteit. In april werd dit verschijnsel nog versterkt door de lichte stijging van de in euro uitgedrukte prijs voor ruwe aardolie. Desalniettemin is het recentelijk opgetekende prijsstijgingstempo van energiedragers in de eerste

GRAFIEK 10 — HICP-INDEXCIJFER VOOR DE ENERGIEDRAGERS<sup>1</sup>

(indexcijfers 1996 = 100)



Bronnen: EC, NBB.

<sup>1</sup> De verticale pijlen tonen de toename van het indexcijfer ten opzichte van de overeenstemmende maand van het jaar voordien.

plaats de weerspiegeling van ontwikkelingen in het voorgaande jaar. Zo was de terugval van het jaarlijkse veranderingspercentage van 8,4 pct. in januari naar 3,9 pct. in maart grotendeels te wijten aan de sterke stijging van die prijzen in dezelfde periode van 2000, terwijl de versnelling van het prijsstijgingstempo tot 8,6 pct. in april 2001 voor ongeveer de helft is toe te schrijven aan de tijdelijke, maar vrij forse prijsdaling een jaar eerder.

Op grond van de gehanteerde hypothesen voor de olieprijs en de wisselkoers van de euro, en rekening houdend met de ontwikkelingen in 2000, mag worden verwacht dat de jaar-op-jaarverandering van de energieprijzen zal afnemen en vanaf september zelfs negatief zal worden, ook al zullen de consumptieprijzen voor gas en elektriciteit nog enkele maanden blijven stijgen. De elektriciteitsstarieven zullen daarnaast verder de neerwaartse weerslag ondergaan van de prijsreducties waartoe besloten werd in het kader van de liberaliseringstendens in de sector. Teneinde tegen juni 2002 geleidelijk het verschil tussen de Belgische tarieven en die in de buurlanden weg te werken, werd in juli 2000 een

korting van 15 euro per cliënt toegekend. Bovendien werd in januari van dit jaar een additionele tariefreductie goedgekeurd die in juli 2001 van kracht wordt.

In tegenstelling tot de prijzen van de energiedragers zijn die van de andere belangrijke HICP-componenten opwaarts gericht. Wat de niet-bewerkte levensmiddelen betreft, trok het prijsstijgingstempo verder aan van 4,3 pct. in januari tot 6,7 pct. in april, terwijl het in 2000 gemiddeld op slechts 0,2 pct. was uitgekomen. Deze versnelling is gedeeltelijk te wijten aan het verloop van de groenteprijzen, die als gevolg van het slechte weer de hoogte in gingen. Bovendien is vlees aanzienlijk duurder geworden. Dit had ongetwijfeld te maken met de bezorgdheid van de consument over de veiligheid van vlees door het uitbreken van BSE en met de gevolgen van de mond- en klauwzeerepidemie. Het toekomstige prijsverloop voor de niet-bewerkte levensmiddelen zal uiteraard in sterke mate bepaald worden door de nieuwe ontwikkelingen in de vleessector en is bijgevolg met onzekerheid omgeven.

Tijdens de eerste vier maanden van 2001 hebben de prijsontwikkelingen bij de energiedragers en de niet-bewerkte levensmiddelen het inflatiebeeld in België grotendeels in dezelfde mate beïnvloed als in het eurogebied. De vertraging van het prijsstijgingstempo voor energie had evenwel als specifiek gevolg dat de Belgische inflatie vanaf februari 2001 terugviel tot minder dan het eurogebiedsgemiddelde. Door het hogere gewicht van de meest olieprijsgevoelige energiedragers in de Belgische HICP heeft het prijsverloop voor ruwe aardolie, zowel in opwaartse als in neerwaartse zin, een sterkere weerslag op de inflatie in België dan gemiddeld in het eurogebied.

Net als in het eurogebied is de onderliggende inflatietendens in België sinds het derde kwartaal van 1999 opwaarts gericht. Zo bedroeg de Belgische inflatie ongerekend de weerslag van prijsveranderingen voor niet-bewerkte levensmiddelen en energiedragers in april 2001

TABEL 7 – BELGISCHE GEHARMONISEERDE CONSUMPTIEPRIJSINDEX

(veranderingspercentages t.o.v. de overeenstemmende periode van het voorgaande jaar)

	Totaal							p.m. Gezondheids- indexcijfer <sup>3</sup>
	Niet-bewerkte levens- middelen <sup>1</sup>	Energie- dragers	Onder- liggende inflatie- tendens <sup>2</sup>					
				Bewerkte levens- middelen	Niet- energetische industriële goederen	Diensten		
1996 .....	1,8	0,7	5,7	1,4	0,8	0,6	2,5	1,7
1997 .....	1,5	2,7	3,1	1,1	2,3	0,1	1,7	1,3
1998 .....	0,9	2,2	-3,6	1,4	1,4	0,7	2,1	1,3
1999 .....	1,1	0,0	2,0	1,1	0,6	0,8	1,8	0,9
2000 .....	2,7	0,2	16,3	1,1	1,3	0,0	2,3	1,9
2001 r .....	2,2	5,1	2,5	1,9				2,3
2001								
Januari .....	2,7	4,3	8,4	1,7	1,5	1,5	1,6	2,1
Februari .....	2,5	3,1	7,5	1,5	1,7	1,4	1,7	2,2
Maart .....	2,2	5,7	3,9	1,4	1,6	1,6	1,2	2,2
April .....	2,9	6,7	8,6	1,7	1,7	1,8	1,6	2,7

Bronnen: EC, MEZ, NBB.

<sup>1</sup> Fruit, groenten, vlees en vis.<sup>2</sup> Totale inflatie ongerekend de invloed van de prijsveranderingen voor niet-bewerkte levensmiddelen en energiedragers.<sup>3</sup> Nationaal indexcijfer van de consumptieprijzen ongerekend de weerslag van de prijsveranderingen voor producten die schadelijk worden geacht voor de gezondheid – namelijk tabak, alcoholhoudende dranken, benzine en diesel –, van de bij de wet van 22 juli 1993 ingevoerde energiebijdrage en van de sinds januari 1996 geldende accijnscompenserende belasting op voertuigen met dieselmotor.

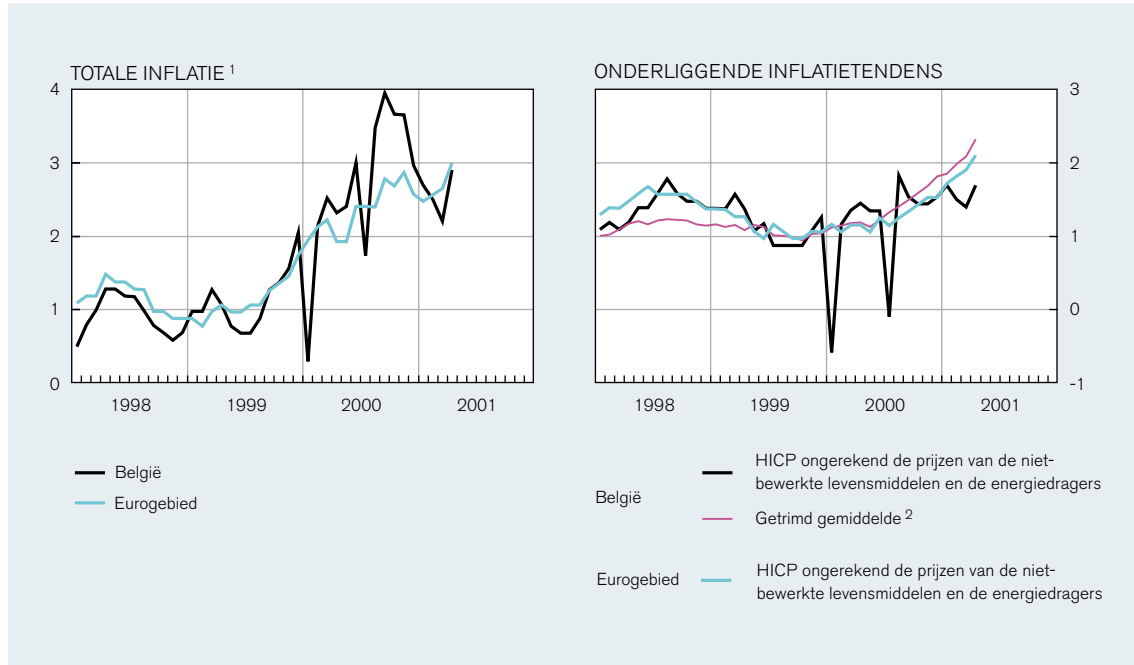
1,7 pct., tegenover 1,5 pct. eind 2000 en gemiddeld 1,1 pct. in 1999. Deze traditionele maatstaf van de onderliggende inflatietendens blijft al bij al nogal grillig, wat in de eerste plaats toe te schrijven is aan het feit dat voortaan, ingevolge hierna verder toegelichte methodologische wijzigingen in de HICP, de prijskortingen naar aanleiding van de traditionele koopjes in januari en in juli met terugwerkende kracht tot 1 januari 2000 in aanmerking worden genomen. Hierdoor ontstond een breuk in de Belgische HICP-reeks, waardoor de voor januari en juli 2000 berekende veranderingspercentages voor de component niet-energetische industriële goederen, alsook voor alle aggregaten die deze component bevatten, neerwaarts werden beïnvloed. Desondanks vormen de niet-energetische industriële goederen de HICP-component waarin het aantrekken van de onderliggende inflatietendens

het meest zichtbaar is. Bovendien omvat de component diensten de « pakketreizen naar het buitenland », waarvan het prijsverloop enigszins grillig is. Daarenboven wordt die component sedert oktober 2000 in sterke mate beïnvloed door de prijsverlaging voor telefoongesprekken. De matigende invloed hiervan zal, ceteris paribus, evenwel wegvallen vanaf oktober 2001.

Gelet op de hierboven vermelde factoren mag worden aangenomen dat in de gegeven omstandigheden de Belgische onderliggende inflatietendens beter wordt weergegeven door het « getrimde gemiddelde », dat voor elke maand op flexibele wijze extreme prijsveranderingen buiten beschouwing laat. Deze inflatiemaatstaf is sedert het derde kwartaal van 1999 onafgebroken opwaarts gericht en beliep in april 2001 2,3 pct. Deze versnelling van de onderliggende

## GRAFIEK 11 — INFLATIE IN BELGIË EN IN HET EUROGEBIED

(veranderingspercentages t.o.v. de overeenstemmende maand van het voorgaande jaar)



Bronnen: EC, NBB.

<sup>1</sup> Gemeten aan de hand van de HICP.<sup>2</sup> Gemeten aan de hand van de componenten van de nationale consumptieprijsindex volgens de *JB-Monthly estimator*, die wordt geanalyseerd in Aucremanne, L. (2000), *The use of robust estimators as measures of core inflation*, National Bank of Belgium Working Papers - Research Series, N° 2 (March)

inflatietendens heeft ongetwijfeld te maken met de doorsijpeling in de consumptieprijzen van de forse stijging van de invoerprijzen in 2000 als gevolg van de duurdere aardolie en de depreciatie van de euro. Ook de hoge economische groei in 2000 kan enige opwaartse druk op de consumptieprijzen veroorzaakt hebben. Verschillende indicatoren, waarvan op basis van een correlatie-analyse wordt verondersteld dat ze vooruitlopen op de onderliggende inflatietendens, hebben evenwel recentelijk een keerpunt bereikt. Dit is onder meer het geval voor de invoerprijzen, de industriële producentenprijzen, de verwachtingen inzake verkoopprijzen van de producenten uit de verwerkende nijverheid, de totale inflatie en ten slotte de inflatie- en groei-verwachtingen zoals die tot uiting komen in de binnen- en buitenlandse rentetarieven. Tegen het einde van het jaar ligt bijgevolg enige afkoeling in het verschiet, ook al zou de opwaarts ge-

richte tendens nog enkele maanden aanhouden. Een dergelijk profiel zou bovendien stroken met het wegebben van de druk op de consumptieprijzen uitgaande van externe factoren en met de terugkeer van de economie naar een evenwichtiger groeipad.

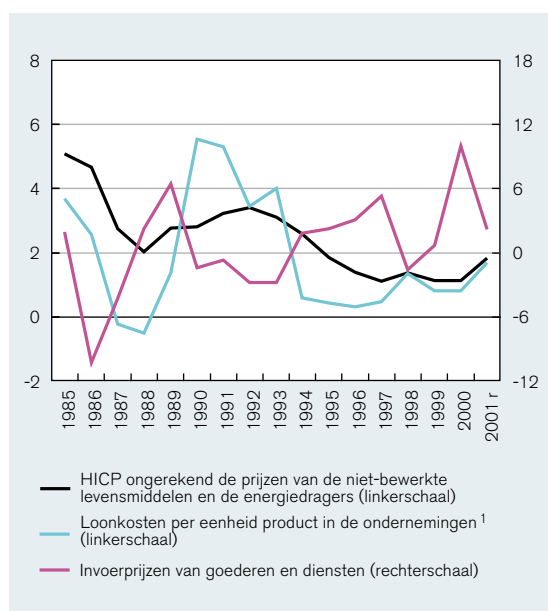
Over een langere periode beschouwd wordt de onderliggende inflatietendens, naast het doorrekenen van invoerprijsveranderingen, in hoge mate bepaald door het verloop van de loonkosten per eenheid product in de ondernemingen. De gunstige inflatieresultaten tijdens de voorbije jaren zijn dan ook hoofdzakelijk te danken aan de sinds 1994 toegepaste loonmatiging, die de stijging van de loonkosten per eenheid product tussen 1994 en 2000 sterk beperkte. Het is bovendien zo dat door de invoering van de gezondheidsindex in 1994 als referentie voor de automatische loonindexering, de weerslag van

de stijgende olieprijs op de loonkosten sterk gemilderd werd. In 2001 zouden de loonkosten per eenheid product evenwel enigszins versnellen, zoals vermeld in hoofdstuk 3. Hierdoor zou de verwachte terugval van de onderliggende inflatietendens aan het einde van het jaar al bij al beperkt blijven. Op jaarbasis zou de inflatie ongerekend de invloed van prijsveranderingen voor niet-bewerkte levensmiddelen en energiedragers 1,9 pct. bedragen, tegenover 1,1 pct. in 2000.

Als gevolg van het verder aantrekken van de onderliggende inflatietendens en de sterke prijsstijgingen van de niet-bewerkte levensmiddelen zou de verwachte terugloop van de energieprijstijgingen niet volledig tot uiting komen in de totale inflatie. Deze zou in 2001 2,2 pct. bedragen, tegenover 2,7 pct. in 2000. De toename van de gezondheidsindex zou oplopen van 1,9 pct. in 2000 tot 2,3 pct. dit jaar.

GRAFIEK 12 — ONDERLIGGENDE INFLATIETENDENS EN DETERMINANTEN

(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar)



Bronnen: EC, INR, OESO, NBB.

<sup>1</sup> Gegevens van de OESO. Deze kunnen verschillen van de berekeningen op basis van de nationale rekeningen, die in hoofdstuk 3 worden gebruikt.

Ten slotte dient de aandacht gevestigd te worden op een aantal methodologische wijzigingen die, conform de beslissingen van de Europese Commissie terzake, in de berekening van de HICP werden aangebracht. Deze herziening beoogt de dekking en de harmonisering van de HICP verder te verhogen, teneinde de kwaliteit van dit meetinstrument voor de evaluatie van het monetaire beleid stelselmatig te verbeteren. De eerste belangrijke hervorming van de HICP trad in werking per 1 januari 2000 en werd besproken in het Economisch Tijdschrift van mei 2000. Zij omvatte onder meer een uitbreiding van de HICP-korf met goederen en diensten die zowat 4 pct. van de consumptieve bestedingen in het eurogebied vertegenwoordigden.

De tweede hervorming, die van kracht is sinds 1 januari 2001, was minder ingrijpend. In de eerste plaats werd de dekking uitgebreid naar de ziekenhuisdiensten en werd het reeds bestaande gamma sociale voorzieningen verruimd met thuiszorg, rusthuizen en instellingen voor gehandicapten. Hiermee werden zowat 1,5 pct. extra consumptieve bestedingen toegevoegd aan de totale HICP-dekking voor het eurogebied. In de Belgische HICP werden de ziekenhuisdiensten opgenomen, maar het gamma sociale voorzieningen werd niet uitgebreid. Op grond van de gezinsbudgetenquête zouden die posten in België niet meer dan 0,1 pct. van de totale consumptie uitmaken en bijgevolg niet significant zijn volgens de door de Europese Commissie vastgelegde normen. Daarenboven werd de methode voor het meten van de prijzen verder geharmoniseerd. Zo moeten alle landen identieke regels toepassen voor het moment van de prijsregistratie en moeten kortingen, meer bepaald tijdens koopjesperiodes, worden weerspiegeld in de HICP tegen uiterlijk 1 januari 2002. De meeste landen hielden reeds rekening met de koopjes. In België gebeurt dit vanaf 1 januari 2001 en de resterende landen zullen dit vanaf volgend jaar doen.

Ten slotte werden in de Belgische HICP nog een aantal additionele herzieningen aangebracht.



Zo werden, net als vorig jaar, de gewichten van de HICP-korf aangepast aan de hand van de resultaten van de recentste gezinsbudgetenquête, met name deze voor 1999. Door de gewichten van de HICP nauw te laten aansluiten bij het wijzigende bestedingspatroon kan de zogeheten substitutieafwijking worden gereduceerd. Deze afwijking is de opwaartse vertekening van de inflatie die ontstaat wanneer onvoldoende rekening wordt gehouden met de vervanging van relatief duur geworden goederen en diensten door goedkopere producten. Tevens werd de korf uitgebreid met een aantal nieuwe producten, zoals de uitgaven voor mobiele telefonie, zowel wat apparatuur als gesprekken betreft. De telefoongesprekken via een vaste lijn maakten reeds deel uit van de HICP, maar vanaf 1 januari 2001 worden ook prijsopnames verricht bij andere operatoren dan Belgacom. Voorts werd de korf verruimd met onder meer biologische producten en additionele uitgaven voor cultuur en sport. Hierdoor kon de zogeheten nieuwe-productafwijking wellicht enigszins verminderd worden. Dit is de opwaartse vertekening van de inflatie die ontstaat doordat nieuwe producten, die na hun marktintroductie doorgaans heel wat goedkoper worden, slechts na geruime tijd in het indexcijfer worden opgenomen.

## 5. OVERHEIDSFINANCIEN

### 5.1 FINANCIERINGSBEHOEFTE

Dankzij de combinatie van een stijging van het primaire overschot en een daling van de rentelasten is de overheidsrekening sinds 1992 onafgebroken verbeterd en werd in 2000 een licht surplus opgetekend; hierdoor werd het streefcijfer van het stabiliteitsprogramma van einde 1999 twee jaar eerder bereikt dan voorzien.

Het hoge niveau van de overheidsschuld en de komende budgettaire uitdaging van de vergrijzing van de bevolking betekenen echter dat de

terugkeer naar een begrotingsevenwicht niet het einde van het consolidatieproces kan zijn. Daarom werd in het in december 2000 voorgelegde derde stabiliteitsprogramma gestreefd naar een overschot van 0,2 pct. bbp voor dit jaar, een surplus dat tegen 2005 geleidelijk tot 0,7 pct. bbp zou worden opgevoerd. Deze nieuwe normen zijn, conform met het goudhamsterprincipe, gebaseerd op een economische groei van 2,5 pct. per jaar, met dien verstande dat indien de groei in 2001 hoger uitvalt de na te streven overschotten overeenkomstig worden verhoogd.

De huidige projecties voor 2001 wijzen op een overschot van 0,3 pct. bbp, of van 0,5 pct. bbp indien men de eenmalige opbrengst van de UMTS-licenties meetelt. Zij zijn gebaseerd op een geraamd overschot van 0,1 pct. bbp in 2000 en op een activiteitstoename ten belope van 2,6 pct. in 2001.

De verbetering in 2001 zou opnieuw te danken zijn aan de verdere gunstige ontwikkeling van zowel de rentelasten als het primaire overschot. Reeds sinds meerdere jaren overstijgt dit laatste duidelijk de doelstelling van ongeveer 6 pct. die geformuleerd werd in de eerste twee stabiliteitsprogramma's; in 2001 wordt dit primaire surplus geraamd op 7,1 pct., tegenover 7 pct. in 2000. Het hoge niveau van het primaire surplus verzekert een automatische daling, in procenten bbp, van de schuld en de rentelasten en dus een spontane en significante jaarlijkse verbetering van het totale overheidssaldo.

De toename van het primaire surplus in 2001 zou uitsluitend te danken zijn aan de gunstige conjuncturele omgeving. Het conjunctuurgezuiverde primaire surplus zou immers net als vorig jaar nagenoeg ongewijzigd blijven. Houdt men geen rekening met de eenmalige factoren, die in 2001 gunstig zijn (opbrengst van de UMTS-licenties en van de verkoop van gebouwen en het verdwijnen van enkele éénmalige uitgaven die het saldo van 2000 nadelig hadden beïnvloed), dan zou het structurele primaire

saldo dit jaar echter verslechteren met nagevoeg 0,4 pct. bbp.

## 5.2 ONTVANGSTEN

De fiscale en parafiscale ontvangsten die de voorbije drie jaar gestabiliseerd waren op ongeveer 45,4 pct. bbp, zouden dit jaar uitkomen op 45 pct.

Die daling is het meest zichtbaar voor de belastingen op goederen en diensten, waarvan de opbrengst in procenten bbp zou krimpen met 0,4 procentpunt. Dit is ten dele toe te schrijven aan de vermindering, in procenten bbp, van de particuliere consumptie en de investeringen in woongebouwen. De sterke daling van de verkoop van nieuwe auto's in het begin van het jaar lijkt bovendien aan te geven dat de samenstelling van de particuliere consumptie verschuift ten nadele van de consumptie categorieën waarop het hoogste belastingtarief van 21 pct. van toepassing is, wat de BTW-ontvangsten negatief beïnvloedt.

Voor de inhoudingen op inkomens uit arbeid werden verschillende maatregelen genomen om het heffingstarief te verminderen. Daar men echter verwacht dat de belastinggrondslag voor die heffingen, namelijk het inkomen uit arbeid, dit jaar sneller zal groeien dan het bbp, zal de

invloed van die maatregelen slechts gedeeltelijk zichtbaar zijn in de ontvangsten, uitgedrukt in procenten bbp.

Het belang van de verlaging van de werkgeversbijdragen zal dit jaar verder toenemen met ongeveer 560 miljoen euro. De belangrijkste reden hiervoor is dat de nieuwe uitbreiding van het structurele bijdrageverminderingprogramma, die vanaf 1 april 2000 in werking trad, in 2001 voor een volledig jaar zal gelden. Komt daarbij dat dit jaar ook de vermindering van de werknemersbijdragen op de laagste inkomens – een maatregel ter bestrijding van de werkloosheidsvallen – van een grotere omvang is.

Naast deze verminderingen van de sociale bijdragen werden ook verschillende initiatieven genomen om de druk van de personenbelasting te verlichten. De afschaffing van de aanvullende crisisbijdrage van 3 pct. die sinds 1999 geleidelijk plaatsvond, bleef in een eerste fase beperkt tot de lagere inkomens. Vanaf januari 2001 werd echter voor alle inkomens een vermindering met 1 pct. toegekend die wordt ingecalculleerd in de berekening van de bedrijfsvoorheffing, wat dit jaar ongeveer 320 miljoen euro of 0,1 pct. bbp vertegenwoordigt. Daarnaast wordt, voor de laatste maanden van dit jaar, de eerste invloed verwacht van de forfaitaire vermindering van de personenbelasting in het

TABEL 8 – OVERHEIDSREKENINGEN

(procenten bbp)

	1996	1997	1998	1999	2000 r	2001 r
Fiscale en parafiscale ontvangsten .....	44,5	45,0	45,5	45,4	45,4	45,0
Andere ontvangsten .....	4,7	4,7	4,5	4,6	4,5	4,5
Primaire uitgaven .....	44,1	43,6	43,2	43,5	43,0	42,4
Primair saldo .....	5,1	6,1	6,7	6,5	7,0	7,1
Rentelasten .....	8,9	8,0	7,7	7,2	6,9	6,6
Financieringsbehoefte (–) of -vermogen .....	–3,8	–1,9	–0,9	–0,7	0,1	0,5

Bronnen: INR, NBB.

Vlaamse Gewest; die maatregel geldt voor de inkomens van het jaar 2000, maar heeft pas een budgettaire effect op het ogenblik van de inkohiering.

### 5.3 PRIMAIRE UITGAVEN

De vermindering van de primaire uitgaven in procenten bbp zou iets groter zijn dan die van de ontvangsten: de uitgavenquote zou dalen van 43 naar 42,4 pct. bbp.

Deze gunstige ontwikkeling zou hoofdzakelijk te danken zijn aan de beperkte reële toename van de primaire uitgaven: gedefleerd aan de hand van de nationale consumptieprijsindex zouden die uitgaven met slechts 1,4 pct. stijgen, terwijl de verwachte activiteitstoename 2,6 pct. bedraagt.

De uitgavengroei wordt in 2001 echter in belangrijke mate gedrukt door de tijdelijke terugval van de investeringen van de lokale overheid – typisch na een verkiezingsjaar – en door de gunstige invloed van verschillende eenmalige factoren, die de uitgaven in 2000 omhoog duwden of die in 2001 omlaag trekken. Zo werden de investeringssubsidies, die vroeger in het kader van de aanleg van de HST-lijn door Nederland aan de Belgische overheid werden overgedragen, in 2000 aan de NMBS gestort. In 2001 zullen de primaire uitgaven daarentegen gedrukt worden door de opbrengst van de UMTS-veilingen en van de geplande verkoop van gebouwen, twee transacties die volgens de ESR-methodologie moeten worden geboekt als negatieve kapitaaluitgaven.

Ongerekend het verloop van de investeringen van de lokale overheid en eenmalige factoren, zouden de primaire uitgaven tegen vaste prijzen met 2,8 pct. toenemen, dat is meer dan de jaarlijkse gemiddelde stijging met zowat 2,2 pct. die van 1992 tot 2000 werd opgetekend en ook duidelijk hoger dan de groei van 1,5 à 1,8 pct. die de Hoge Raad van Financiën als hypothese

heeft gebruikt bij de berekening van de gedurende de volgende jaren beschikbare begrotingsmarge. Factoren die bijdragen tot de uitbreiding van de primaire uitgaven zijn onder meer de politiehervorming en de sterke stijging van de uitgaven voor gezondheidszorg.

### 5.4 RENTELASTEN

De in procenten bbp uitgedrukte rentelasten van de gezamenlijke overheid zijn sinds 1993 onafgebroken gedaald, en zouden ook dit jaar verder terugvallen, namelijk met 0,3 procentpunt tot 6,6 pct. bbp, dit is slechts iets meer dan de helft van het in 1993 bereikte niveau van 11,2 pct.

Zoals vorig jaar is deze terugloop voornamelijk het gevolg van de vermindering van de schuld-ratio. De impliciete rente op de schuld zou in 2001 immers opnieuw vrijwel ongewijzigd blijven, aangezien de trendmatige vermindering van de impliciete rente op de langlopende schuld bijna volledig zou worden gecompenseerd door de stijging van de kortlopende rente.

### 5.5 SCHULD

De overheidsschuld zou dit jaar verder afnemen in verhouding tot het bbp en uitkomen op 105,4 pct. bbp, meer dan vijf procentpunten lager dan eind vorig jaar. Zoals reeds sinds 1999 het geval is, valt deze sterke afname uitsluitend toe te schrijven aan endogene factoren en vloeit ze dus, gelet op de bbp-groei en het rentepeil, voort uit de gunstige invloed van het hoge primaire overschot.

In 2001 zal de schuld neerwaarts worden beïnvloed door de storting, door de Bank, van de meerwaarden (ongeveer 0,1 pct. bbp), die gerealiseerd werden naar aanleiding van de overdracht van activa in goud aan de Europese Centrale Bank. De gunstige invloed van die transactie zal echter ruimschoots worden gecompenseerd door andere elementen, zoals kredietverleningen

TABEL 9 – GECONSOLIDEERDE BRUTOSCHULD

(procenten bbp, tenzij anders vermeld)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001 r	Ontwikkeling 1993-2001 r
Schuldpeil .....	138,8	137,3	134,4	130,5	125,3	119,8	116,4	110,8	105,4	
Verandering in de schuld .....		-1,6	-2,9	-3,9	-5,3	-5,5	-3,4	-5,6	-5,4	-33,5
Endogene verandering .....		-1,4	-1,4	0,6	-4,1	-3,9	-3,7	-5,9	-5,9	-25,7
Voor een stabilisatie van de schuld vereist primair saldo <sup>1</sup> ..		3,2	3,5	5,8	2,1	2,8	2,8	1,1	1,2	
Impliciete rente op de schuld <sup>2</sup>		(7,3)	(7,1)	(6,8)	(6,5)	(6,4)	(6,2)	(6,3)	(6,2)	
Nominale bbp-groei <sup>2</sup> .....		(4,9)	(4,4)	(2,4)	(4,8)	(4,1)	(3,8)	(5,3)	(5,1)	
Werkelijk primair saldo .....		4,6	5,0	5,1	6,1	6,7	6,5	7,0	7,1	
Verandering als gevolg van andere factoren <sup>3</sup> .....		-0,2	-1,4	-4,5	-1,2	-1,5	0,3	0,3	0,4	-7,8

Bron: NBB.

<sup>1</sup> Dit saldo is gelijk aan het verschil tussen de impliciete rente op de schuld en de nominale bbp-groei, vermenigvuldigd met de verhouding tussen de schuld aan het einde van het voorgaande jaar en het bbp van de beschouwde periode.<sup>2</sup> Procenten.<sup>3</sup> Vooral meerwaarde op goud, privatiseringen, wisselkoersverschillen, kredietverleningen en participatienemingen.

en participaties. Bijgevolg zal het geheel van exogene factoren, net als de twee voorgaande jaren, de schuld omhoog duwen.

Dit jaar zal 626 miljoen euro in het Zilverfonds worden gestort, dat is de opbrengst van de verkoop van UMTS-licenties (450 miljoen euro) en de hogervermelde meerwaarden op goud. Aangezien dat bedrag wordt aangehouden in overheidspapier (en dus niet in aandelen of in activa bij financiële instellingen), komt het integraal in mindering van de brutoschuld en heeft het geen enkele invloed op het verloop van de geconsolideerde brutoschuld.

## 6. SYNTHESE VAN DE SECTOREN

Zoals hierboven vermeld, zou de overheid in 2001, rekening houdend met de opbrengst uit de verkoop van UMTS-licenties, een financieringsvermogen van circa 0,5 pct. bbp laten optekenen.

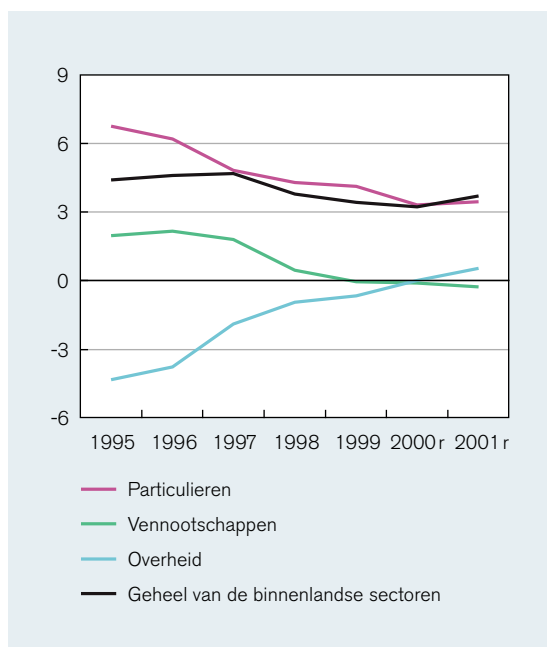
Ook de particulieren zouden dit jaar hun financieringsvermogen licht zien stijgen, namelijk van 3,3 tot 3,5 pct. bbp. Deze toename is toe te schrijven aan de in hoofdstuk 2 besproken stijging van hun spaarquote. Uitgedrukt in verhouding tot het bbp zou het bedrag van hun investeringen en van de kapitaaloverdrachten en de netto-aankopen van niet-financiële activa immers stabiel blijven.

Daarentegen zou de financieringsbehoefte van de ondernemingen, ondanks een stijging van het bruto-exploitatatieoverschot, met 0,2 procentpunt toenemen.

Het bruto-exploitatatieoverschot zou oplopen met 6,8 pct., wat een iets grotere stijging is dan in 2000. De oorzaken van deze toename verschillen evenwel sterk. Vorig jaar was de bruto-exploitiemarge per verkochte eenheid gedaald, als gevolg van de belangrijke stijging van de kostprijs van de ingevoerde goederen en diensten. Deze daling werd echter ruimschoots

GRAFIEK 13 – FINANCIERINGSBEHOEFTE (-) OF -VERMOGEN PER GROTE SECTOR

(procenten bbp)



Bronnen: INR, NBB.

gecompenseerd door de forse toename van het volume van de verkopen aan het buitenland. In 2001 zou de stijging van het verkoopvolume – voornamelijk bij de uitvoer – beduidend lager uitvallen dan het voorgaande jaar, terwijl de bruto-exploitiemarge opnieuw zou vergroten. Ditmaal zou de ruilvoetverbetering compensatie bieden voor de sterker dan de vorige jaren toegenomen loonkosten per eenheid product. Deze stijging zou 1,7 pct. bedragen, tegen gemiddeld circa 0,5 pct. tijdens de drie voorgaande jaren.

Uitgedrukt in procenten bbp zou het bruto-exploitationoverschot van de vennootschappen met 0,3 procentpunt stijgen. Deze toename zou evenwel gecompenseerd worden door een stijging van het aan de andere sectoren uitgekeerde netto-inkomen uit vermogen en van de netto lopende overdrachten aan die sectoren, zodat hun brutobesparingen stabiel zouden blijven. Rekening houdend met een lichte vermindering van de kapitaaloverdrachten zouden

TABEL 10 – DETERMINANTEN VAN HET BRUTO-EXPLOITATIEOVERSCHOT VAN DE VENNOOTSCHAPPEN<sup>1</sup>

(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar)

	1998	1999	2000 r	2001 r
<b>Bruto-exploitiemarge</b>				
Verkoopprijs per eenheid .....	0,1	0,8	5,5	2,2
Op de binnenlandse markt .....	0,4	1,9	2,3	1,9
Bij de uitvoer .....	-0,3	-0,3	8,4	2,5
Kosten per verkochte eenheid .....	-0,1	1,1	6,5	2,0
Ingevoerde goederen en diensten <sup>2</sup> .....	-1,6	0,7	10,0	2,2
Kosten van binnenlandse oorsprong per geproduceerde eenheid <sup>3</sup> .....	1,1	1,2	1,0	1,7
waarvan loonkosten per eenheid product .....	0,6	0,8	0,0	1,7
Bruto-exploitationoverschot van de vennootschappen per verkochte eenheid .....	1,1	-0,8	-1,7	3,9
<b>Volume</b>				
Eindverkopen tegen vaste prijzen .....	4,5	3,6	7,8	2,7
Op de binnenlandse markt .....	4,5	2,2	3,8	2,5
Bij de uitvoer .....	4,4	5,2	11,8	2,9
Bruto-exploitationoverschot van de vennootschappen.....	5,6	2,8	5,9	6,8

Bronnen: INR, NBB.

<sup>1</sup> Particuliere en overheidsvennootschappen.<sup>2</sup> Uitgedrukt in nationale valuta.<sup>3</sup> Met name de indirecte belastingen min subsidies, de loonkosten en het bruto-exploitationoverschot van de eigenaar-ondernemers, uitgedrukt per toegevoegde waarde-eenheid tegen vaste prijzen in de ondernemingen.

TABEL 11 – FINANCIERINGSBEHOEFTE (–) OF -VERMOGEN VAN DE VENNOOTSCHAPPEN

(procenten bbp)

	1998	1999	2000 r	2001 r
1. Bruto-exploitatieoverschot .....	18,9	18,7	18,8	19,1
2. Netto-inkomen uit vermogen <sup>1</sup> .....	-2,7	-3,0	-2,9	-3,2
3. Bruto primair inkomen (1 + 2) .....	16,2	15,7	15,9	16,0
4. Netto lopende overdrachten <sup>1 2</sup> .....	-3,7	-3,5	-3,6	-3,7
5. Brutobesparingen (3 + 4) .....	12,5	12,2	12,3	12,3
6. Kapitaaloverdrachten <sup>1 3</sup> .....	0,9	0,8	1,0	0,8
7. Brutokapitaalvorming .....	13,0	13,0	13,4	13,3
8. Financieringsbehoefte (–) of -vermogen (5 + 6 – 7) ..	0,5	0,0	-0,1	-0,3

Bronnen: INR, NBB.

<sup>1</sup> Het gaat om nettobedragen, dat wil zeggen het verschil tussen de van andere sectoren ontvangen en de aan andere sectoren betaalde inkomens of overdrachten.<sup>2</sup> Inclusief de wijzigingen in de rechten van de particulieren op de pensioenfondsen.<sup>3</sup> Inclusief de nettoaankopen van niet-financiële activa.

de vennootschappen een financieringsbehoefte van 0,3 pct. bbp laten optekenen.

In totaal zou het financieringsvermogen van het geheel van de binnenlandse sectoren, volgens de methodologie van de nationale rekeningen, oplopen van 3,2 pct. bbp in 2000 tot 3,7 pct. in 2001.

Dit financieringsvermogen leidt tot een netto-lening van de economie aan het buitenland, en kan worden opgemaakt uit de betalingsbalans-statistiek, door het saldo van de lopende rekening en van de kapitaalrekening op te tellen. Er blijven evenwel bepaalde verschillen bestaan bij het opstellen van beide statistieken, voornamelijk met betrekking tot het moment en de frequentie van de herzieningen, waardoor de resultaten kunnen uiteenlopen, in het bijzonder voor de recente periodes <sup>1</sup>.

Over het algemeen is het saldo van de kapitaalrekening van een beperkte omvang, zodat de

resultaten van de lopende rekening volstaan om de omvang en de ontwikkeling van de netto-lening aan het buitenland te verklaren. Dit zou opnieuw het geval moeten zijn in 2001, nadat in 2000 de transactie die een grote Belgische onderneming in het buitenland verrichtte om het recht te verwerven op het gebruik van bepaalde gedeponeerde handelsmerken, aanleiding had gegeven tot een aanzienlijk tekort op de kapitaalrekening.

Het overschot op de lopende rekening zou dit jaar opnieuw toenemen, van 11,4 miljard euro in 2000 naar 12,7 miljard euro, als gevolg van de sterke toename van het overschot in het goederen- en dienstenverkeer. Het surplus bij de factorinkomens daarentegen zou licht afnemen, rekening houdend met de verwachte daling van de rendementen op beleggingen en investeringen. Bovendien zou de tendens tot toenemende tekorten bij de lopende overdrachten dit jaar aanhouden ten gevolge van de toename van de aan de EU betaalde overdrachten.

De sterke toename van het overschot in het goederen- en dienstenverkeer is het resultaat van een gelijktijdige verbetering in de dekkingsgraad naar volume en in de ruilvoet. De groei

<sup>1</sup> De nationale rekeningen voor 1999 werden opgesteld in oktober 2000, terwijl de betalingsbalansgegevens voor dezelfde periode werden herzien in april 2001.

TABEL 12 – NETTOLENING AAN HET BUITENLAND VOLGENS DE BETALINGSBALANS

(saldi, miljarden euro's)

	1998	1999	2000	2001 r
1. Lopende rekening .....	9,2	10,3	11,4	12,7
Goederen en diensten .....	9,0	9,3	9,5	11,2
Goederen .....	8,0	7,4	7,4	9,0
Diensten .....	1,0	1,8	2,1	2,2
Inkomens .....	3,9	5,1	6,3	6,2
Lopende overdrachten .....	-3,7	-4,0	-4,4	-4,7
2. Kapitaalrekening .....	-0,1	-0,1	-0,4	-0,1
3. Nettolening aan het buitenland (1 + 2) .....	9,2	10,3	11,0	12,6
<i>p.m. Procenten bbp</i> .....	4,1	4,4	4,5	4,9
<i>p.m. Financieringsvermogen volgens de nationale rekeningen, procenten bbp</i> .....	3,8	3,4	3,2	3,7

Bronnen: INR, NBB.

van de uitvoer in waarde zou aldus voor de eerste keer sinds vier jaar die van de invoer overtreffen. In beide gevallen zou de groei in 2001 evenwel slechts ongeveer een vierde bedragen van de groeivoet van meer dan 20 pct. in het jaar voordien.

Deze vertraging zou voor ongeveer de helft resulteren uit het prijsverloop: na een sterke stijging vorig jaar – een toename met 8,4 pct. voor de uitvoer en 10 pct. voor de invoer –, zouden de groeivoeten van de deflatoren teruglopen tot respectievelijk 2,5 pct. en 2,2 pct. Allereerst zou de

TABEL 13 – GOEDEREN- EN DIENSTENVERKEER MET HET BUITENLAND<sup>1</sup>

(veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001 r
Waarden						
Uitvoer .....	3,8	11,7	4,1	4,9	21,1	5,6
Invoer .....	3,9	11,3	4,8	5,2	22,5	5,0
Volumes						
Uitvoer .....	1,2	6,7	4,4	5,2	11,8	2,9
Invoer .....	0,8	5,7	6,5	4,5	11,4	2,7
Dekkingsgraad naar volume .....	0,4	0,9	-2,0	0,7	0,4	0,2
Deflatoren						
Uitvoer .....	2,6	4,7	-0,3	-0,3	8,4	2,5
Invoer .....	3,1	5,3	-1,6	0,7	10,0	2,2
Ruilvervoet .....	-0,5	-0,6	1,3	-1,0	-1,5	0,3

Bronnen: INR, NBB.

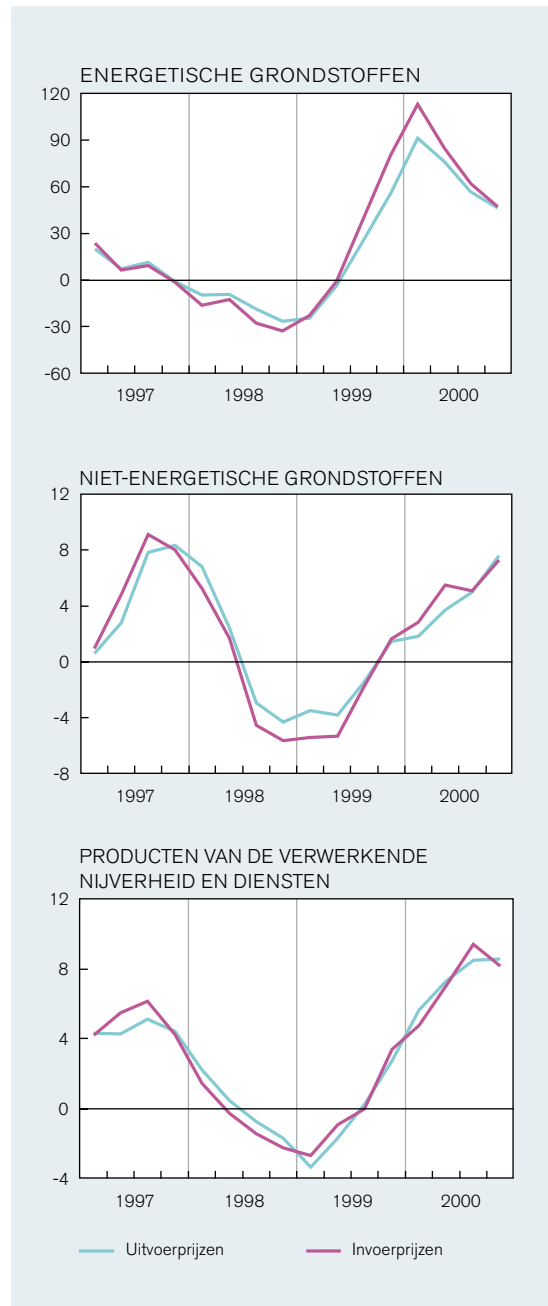
<sup>1</sup> Volgens de statistiek van de nationale rekeningen.

in oktober 2000 ingezette terugloop van de prijzen van de olieproducten zich tegen een matig tempo voortzetten. Voorts zou deze ontwikkeling, in tegenstelling tot vorig jaar, niet worden tegengegaan door een koersstijging van de dollar tegenover de euro. Bovendien is de versnelling van de prijsstijging voor de handel in producten uit de verwerkende nijverheid en in diensten tussen België en het buitenland, die begin 1999 inzette, gestopt in de tweede helft van 2000. Voor de invoer maakte zij reeds in het vierde kwartaal plaats voor een lichte daling. Die trend zou zich dit jaar moeten voortzetten, en vergezeld gaan van een parallelle ontwikkeling voor de uitvoer. Over het geheel genomen zou in 2001 een ruilvoetwinst van ongeveer 0,3 pct. worden geboekt, na een aanzienlijk verlies, ten belope van 1,5 pct., over het voorgaande jaar.

Al met al zou, volgens de betalingsbalans, de nettolening van België aan het buitenland 12,6 miljard euro bedragen in 2001, tegenover 11 miljard euro in 2000.

GRAFIEK 14 – UITVOER- EN INVOERPRIJZEN

(veranderingspercentages t.o.v. het overeenstemmende kwartaal van het voorgaande jaar)



Bronnen: INR, NBB.